

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická Fakulta

Katedra regionálního managementu

Bakalářská práce

Spolupráce obcí ve vybraném regionu (případová studie – Benešovsko)

Vypracoval: Michal Papírník
Vedoucí práce: doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.
České Budějovice 2017

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení:	Michal Papírník
Osobní číslo:	E14593
Studijní program:	B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor:	Strukturální politika EU pro veřejnou správu
Zadávací katedra:	Katedra regionálního managementu
Název tématu:	Spolupráce obcí ve vybraném regionu (případová studie- Benešovsko)

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je identifikovat formy horizontální spolupráce obcí ve vybraném regionu (Benešovsko). Práce by měla ukázat, jaké faktory mají vliv na efektivitu meziobecní spolupráce, její udržitelnost a přínos z hlediska posilování regionální rozvojového potenciálu.

Metodika práce:

Bakalářská práce bude mít charakter případové studie. Metodicky bude založena na studiu dokumentů samosprávných orgánů a regionálních uskupení, doplňující informace budou získány prostřednictvím rozhovorů s představiteli samospráv vybraného regionu.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární rešerše (obecní zřízení, formy spolupráce obcí), 3. Cíl a metodika práce, 4. Charakteristika regionu, 5. Formy meziobecní spolupráce, 6. Závěr, 7. Přehled použité literatury a zdrojů dat, 8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah pracovní zprávy: 40 – 50 stran

Forma zpracování tištěná
bakalářské práce:

Seznam odborné literatury:

1. **BALÍK, S. Komunální politika (Obce, aktéři a cíle místní politiky). Praha: Grada, 2009**
2. **BINEK, J., GALVASOVÁ, I. Faktory efektivnosti spolupráce obcí. In X. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Brno: Masarykova univerzita, 2007, s. 296 – 302, ISBN 978-80-210-4325-1.**
3. **BROWN, C. V., JACKSON, P. M. Ekonomie veřejného sektoru. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, ISBN 80-86432-09-2.**
4. **ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN -978-80-247-3061-5**
5. **ČMEJREK, J., ČOPÍK, J. CLLD – bottom-up regionalization ? A case study of local action group Pohoda venkova (Rural Wellbeing). Agrarian Perspectives 2014.**
6. **GALVASOVÁ, I. Spolupráce obcí jako faktor rozvoje. Brno: Georgetown, 2007, ISBN 80251209.**
7. **KADEČKA, S. Obce a města. In Obce 2004. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 3-60, ISBN 80-7357-013-0.**

Vedoucí bakalářské práce: **Doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.**

Katedra regionálního managementu

Datum zadání bakalářské práce: 25. ledna 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2017

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.

děkan

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 25. února 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 8.9. 2017

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. PhDr. Jaroslavu Čmejkovi, CSc. za odborné vedení, poskytnuté informace a čas strávený konzultacemi o mé bakalářské práci. Dále také děkuji představitelům jednotlivých obcí a skupině MAS Posázaví za poskytnutí informací a dokumentů a za čas strávený během rozhovorů.

Obsah

1	Úvod.....	3
2	Literární rešerše	6
2.1.	Obecní zřízení – samostatná a přenesená působnost.....	6
2.2.	Meziobecní spolupráce.....	10
2.3.	Meziobecní spolupráce v analytické perspektivě.....	20
3	Cíle a metodika	21
4	Charakteristika regionu	23
4.1.	Okres Benešov	23
4.2.	Benešov	26
4.3.	Bystřice	27
4.4.	Týnec nad Sázavou	28
4.5.	Neveklov	29
4.6.	Poříčí nad Sázavou	30
4.7.	Votice	30
4.8.	Vlašim	32
5	Meziobecní spolupráce v regionu	33
5.1.	Dobrovolné svazky obcí v regionu	33
5.2.	Místní akční skupina Posázaví	37
6	Analýza meziobecní spolupráce Benešovska	39
7	Závěr	42
8	Summary.....	44
9	Seznam použitých zdrojů.....	45
	Seznam tabulek.....	48
	Seznam obrázků.....	48
	Seznam zkratk	48

Právní předpisy	48
Seznam příloh	49
10 Přílohy.....	50

1 Úvod

Spolupráce je významná v kterékoliv oblasti lidské činnosti. Umožňuje spojením sil realizovat lepší výsledky, než kterých jsou schopni jednotlivci. Cílevědomou činností organizací nebo představitelů státní správy a samosprávy je regionální politika, která směřuje k zajištění ekonomického růstu určitého území. Regionální politika, regionální rozvoj se neustále rozvíjí a v posledních letech byly změněny cílové segmenty, kterými se staly nově vytvořené regiony, mikroregiony a spádové oblasti. Regionální politika v České republice, stejně jako v ostatních vyspělých státech, je nástrojem, který přispívá k vyváženosti rozvoje území a tím i k zajištění územní soudržnosti. Krátce po „sametové revoluci“ (tj. po roce 1989) nebyla regionální politice věnována odpovídající pozornost, zásadní bylo řešení privatizace, transformace, tj. činnosti související se změnami vládní politiky. V roce 1990 vznikl dokument Zásady zákona ČNR o regionální politice. V tomto dokumentu byla regionální politika upravena jako soubor činností, směřující k utváření rovnovážného regionálního rozvoje. I když se tento dokument orientoval na podporu regionálního rozvoje, neumožňoval obcím a jiným orgánům na úrovni kraje či okresu uplatnit plně právo rozhodovací o vývoji příslušného regionu. V návaznosti na problémy související s nutností podpory zaostávajících regionů a rovněž i podporou malého a středního podnikání bylo nutné realizovat regionální politiku v ČR transparentním způsobem. Prvním dokumentem, který vláda ČR zpracovala, bylo schválení Zásad regionální politiky vlády ČR v roce 1992. Následovala podpora malého a středního podnikání prostřednictvím programu REGION. V souvislosti se zvažovaným vstupem ČR do EU docházelo od roku 1996 k postupně výraznější aktivizaci regionální politiky. Za zcela zásadní lze považovat zřízení Ministerstva pro místní rozvoj ČR ke dni 1.11.1996. Toto ministerstvo je garantem regionální politiky v ČR. Na okresní úrovni následně dochází k posílení regionálních odborů na okresních úřadech, schválení 14-ti krajů jako střední úrovně vykonavatele regionální politiky. V roce 1998 pak byly přijaty aktualizované Zásady regionální politiky. Důležitým milníkem pro českou regionální politiku byl rok 2000, kdy byl schválen č.248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Tento zákon stanovil podmínky pro poskytování podpory regionálního rozvoje s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje, dále stanovil působnost správních úřadů, krajů a obcí a vytvářel podmínky pro koordinaci a realizace hospodářské

a sociální soudržnosti. Je třeba zdůraznit, že do této doby byla regionální politika státu realizována pouze na základě usnesení vlády. Takto již byla na úrovni regionů upravena právním předpisem, který se zaměřuje na podnikání, lidské zdroje, rozvoj cestovního ruchu, zlepšování regionální infrastruktury, rozvoj občanské vybavenosti, rozvoj služeb sociální a zdravotní péče a na opatření, která vedou k ochraně životního prostředí. Ačkoliv příslušnými právními normami je upravena podpora shora uvedeného rozvoje, omezené možnosti malých obcí na venkově brání tomu, aby sami realizovali rozvoje svého území a svých občanů tak, jak jim ukládají obecná ustanovení zákona o obcích [Dušek, 2014: 12-16]. A právě zde se nabízí řešení v meziobecní spolupráci, která je významná zejména pro obce s malým počtem obyvatel, u kterých jejich velikost přináší řadu problémů, souvisejících s nedostatkem financí, omezenou kapacitou lidských zdrojů a organizační strukturou. Udržitelnost venkovských obcí závisí na kapacitě jejich veřejné správy a služeb. Meziobecní spolupráce je tak ideální pro vyřešení těchto problémů, případně alespoň pro snížení jejich rozsahu či obsahu. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) ukládá obcím (jak již výše zmiňuji) v úvodních, obecných ustanovení povinnost pečovat o všestranný rozvoj jejich území a o potřeby jejich občanů. Právo obcí na spolupráci je zaneseno v zákoně o obcích a v Evropské chartě místní samosprávy. Vzhledem k výše zmíněným skutečnostem je pak právě vzájemná spolupráce těchto subjektů důležitým článkem v rámci rozvoje České republiky.

Obce jsou důležitým článkem územní samosprávy a zároveň realizují základní úroveň veřejné politiky, takzvanou lokální politiku. Hlavním problémem pro Českou republiku je velmi rozdrobená sídelní struktura. Počet obcí v ČR je přibližně 6250 a většinu tvoří malé venkovské obce. Podle metodiky EU je 80 % z celkového počtu českých obcí umístěno ve venkovských oblastech a pokrývají 75 % území země. Téměř třetina těchto obcí má podle Českého statistického úřadu méně než 200 obyvatel. Malé venkovské obce trpí nízkou administrativní kapacitou. Od roku 2008 ministerstvo financí monitoruje a hodnotí ekonomické aktivity obcí. V roce 2014 činil dluh obcí v České republice 88,9 bilionů korun českých (České ministerstvo financí 2015). Ačkoliv objem dluhu nepředstavuje pro mnoho obcí problém, některé z nich jsou prakticky paralyzované částkami svých dluhů. Nadměrná zadluženost a následně platební neschopnost představují největší riziko pro ty obce, které provedly špatná investiční rozhodnutí, nebo dostaly k zaplacení poplatky za porušení rozpočtové kázně (nebo obojí). Rizika pro hospodářské situace obcí se často také týkají nesplnění podmínek grantových projektů,

které jsou podporovány z fondů EU, nebo dotačních programů ČR, kdy představitelé obcí mohou udělat chyby v přípravné a realizační fázi projektů [The International Scientific Conference INPROFORUM - Čmejrek, 2015].

Velký počet obcí, jak výše zmiňuji, může být považováno i za pozitivum, zejména kvůli možnosti demokratické participace na správě veřejných věcí a tím na dosažitelnosti samosprávy občanů. Současně však tento velký počet obcí přináší i řadu problémů, především v limitovaných finančních možnostech malých obcích a s tím související nízkou kvalitou, případně omezenou kapacitou poskytování sociálních, zdravotních a veřejných služeb. U velmi malých obcích tak vzniká zásadní problém uskutečňovat velké investiční projekty a zajistit dostupnost shora zmíněných služeb a dále dostupnost úřadů státní správy. Obecně lze říci, že strukturu osídlení jednotlivých českých regionů ovlivňovaly a nadále i ovlivňují jednak fyzicko-geografické faktory, ekonomická situace v malých obcích a také důsledky historických změn [Jetmar, 2015: 9-10].

Při vzniku Československa v roce 1918 existovalo více než 11 tisíc obcí, a i po několika letech byla situace v podstatě stejná. Po roce 1948 dochází k administrativnímu slučování obcí a toto má za následek výraznou redukci počtu obcí v Československu. I přes tato slučování se však jejich počet zásadně neměnil. V roce 1971 byla uvedena do praxe koncepce takzvané střediskové soustavy obcí a na konci 80. let existovalo zhruba 4000 obcí. Po roce 1989 dochází k opětovnému nárůstu počtu obcí. V současnosti nové obce vznikají pouze ojediněle [Jetmar, 2015: 9-10]. Jedním z důvodů je důsledek současné ekonomické situace v malých obcích, kde jsou malé pracovní příležitosti a zároveň i dopravní obslužnost venkova je nízká. Rovněž dochází i k tomu, že se malé obce vyliďňují, lidé v produktivním věku se stěhují do větších obcí z důvodů pracovních příležitostí, lidé v důchodovém věku pak odchází z malých obcí pro snadnější dostupnost sociálních, zdravotních služeb a úřadů ve větších obcích. Pro lepší budoucnost malých obcí je potřeba zajistit vyšší investice do komplexního rozvoje a podpory občanské vybavenosti, jako jsou například školy, zdravotnické zařízení či instituce pro trávení volného času, dále je třeba vytvářet podmínky k uspokojování základních potřeb, jako je práce, dopravní obslužnost, kvalitní bydlení a dostupné služby [Parlamentní listy.cz, 2017].

2 Literární rešerše

2.1. Obecní zřízení – samostatná a přenesená působnost

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), upravuje právní postavení obce v rámci obecního zřízení v §1 následovně: „Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce“ [Zákony pro lidi, 2010-2017].

Ústava České republiky, jako nejvyšší právní předpis našeho právního řádu, v článku 8 zaručuje samosprávu územních správních celků. Hlava 7 Ústavy pojednává o územní samosprávě, podle níž se Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Ústava přesně vymezuje postavení obcí ale i to, že každá obec je součástí vyššího samosprávného celku, tedy kraje [Zákony pro lidi, 2010-2017].

V České republice je v současné době přibližně přes 6 tisíc obcí, převažují zde obce s malým počtem obyvatelstva. Sídlní struktura České republiky se vyznačuje značnou rozdrobeností. Na rozdíl od západoevropského trendu, kde postupně v průběhu posledních padesáti let docházelo k integračním procesům, v ČR se po roce 1990 mnohé malé obce osamostatnily. Z evropských zemí je naše republika na prvním místě, pokud jde o podíl obcí s méně než tisícem obyvatel, přitom v šestnácti evropských zemí není vůbec obec s menším počtem obyvatel než jeden tisíc. Tato skutečnost, tj. velký počet obcí, a především malých obcí, které se samozřejmě nemohou samy rozvíjet a podporovat občanskou vybavenost, resp. pečovat o všestranný rozvoj svého území, potřeby svých občanů a chránit veřejné zájmy, si pak zákonitě vynucuje zpětnou potřebu integrace [Triada s.r.o., 2017].

Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. V právních vztazích vystupuje svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Je základním územním samosprávním celkem, tj. subjektem samosprávy, vykonavatelem státní správy, jednotkou veřejné správy. Má svá práva a povinnosti, je reprezentantem veřejných zájmů a nositelem veřejné moci. Hospodaří s vlastními a svěřenými finančními prostředky, je tedy ekonomicky samostatným subjektem. Může zřizovat obecní policii, zakládat neziskové organizace a podniky. Dále je správcem obecních a veřejných záležitostí a vydavatelem závazných právních norem, takzvaných obecních vyhlášek. Obec se vyznačuje tím, že má své území, občany, funkce, název. Je to územní celek, který se

rozkládá na katastrálním území. Toto území má vnitřní část, která je zabydlená a pozemky, které mají větší finanční hodnotu, a dále vnější část, která je tvořena zemědělskou půdou a lesy, tato část má nižší finanční hodnotu [Zákony pro lidi, 2010-2017].

Na záležitostech obce se velkou mírou podílejí občané, a to buď přímo, to je například dobrovolnou činností v komisích, nebo účastí na veřejných schůzích, nebo se podílí nepřímo, to je prostřednictvím volených zástupců do zastupitelstva ve veřejných komunálních volbách. Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky nebo má trvalý pobyt hlášen v dané obci [Káňa, 2010: 50-51].

Obce na území České republiky obecně členíme podle dvou kritérií: podle počtu obyvatel (někdy též historického či zvláštního významu či oprávnění), nebo podle činnosti úřadů. Jsou základním geografickým útvarem pro sídla občanů s odlišným počtem obyvatel. Podle toho rozlišujeme obec, městys, město, statutární město, hlavní město. Samotné označení podle uvedeného rozdělení nemá jiný význam než symbolický. Městys je typ obce historické kategorie, která velikostně a významově stojí mezi městem a obcí. Městysem je ta obec, která měla oprávnění užívat toto označení před 17. květnem 1954, pokud o to požádala předsedu Poslanecké sněmovny. Zároveň se obec může stát městysem i nově, bez historického kontextu, pokud splní podmínky a na základě vyjádření vlády ji stanoví předseda Poslanecké sněmovny. Město je obec, která má podle současné právní úpravy alespoň 3 tisíce obyvatel. Tato úprava neplatí stejně jako u městyse pro historické případy a dále pro ta města, která již jimi jsou [Balík, 2009: 20-21].

Členění obcí dle činnosti obecních úřadů – samostatná a přenesená působnost

Působnost obcí

„Věcnou působností rozumíme oblast společenských vztahů v rámci veřejné správy, které jsou upravovány a spravovány příslušným subjektem veřejné správy v rámci jeho činnosti. Věcná působnost obcí je realizována jednak formou samosprávy – samostatné působnosti, a jednak formou přenesené státní správy obce – přenesená působnost. Oba druhý věcné působnosti musí mít zákonný základ, přičemž zákonodárce v případě samostatné působnosti musí respektovat garance dané samosprávě Ústavou, zatímco v případě přenesené působnosti může obec činit jen to, co na ni zákon výslovně v oblasti státní správy přenáší“ [Koudelka, 2003: 27].

Samostatná působnost

Obec se samostatnou působností má právo spravovat své záležitosti samostatně a řídí se zákony a obecně závaznými právními předpisy, které vydaly ústřední orgány státní správy. Do výkonů samostatné působnosti nemůže zasahovat ani vláda České republiky. Do samostatné působnosti obce mohou státní orgány a orgány krajů zasahovat pouze v těch případech, kdy to vyžaduje ochrana zákona a pouze způsobem který zákon stanovuje. Pravomoc ve věcech samostatné působnosti připadá zastupitelstvu. V tomto případě se jedná obec, kde obecní úřad plní základní samosprávnou funkci, obec má malý počet obyvatel a obvykle jedno katastrální území. Tento obecní úřad má jednoduchou organizační strukturu a nezřizuje odbory. Veškeré záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejich občanů patří do samostatné působnosti dané obce. Výjimku tvoří případy, kdy se jedná o záležitosti, které byly svěřené krajům nebo pokud se jedná o přenesenou působnost. Do samostatné působnosti obce dle zákona o obcích patří například: hospodaření obce, rozpočet obce, vydání obecně závazných vyhlášek, místní referendum, spolupráce s jinými obcemi, zřizování částí obce, stanovení názvu částí obce, ulic a dalších veřejných prostranstvích atd. [Koudelka, 2003: 28-29].

Přenesená působnost

Obce s přenesenou působností vykonávají tuto působnost v určitém základním rozměru, tedy že, zpravidla vykonávají tuto působnost pro obce v jejich územním správním obvodu. Tento výkon přenesené působnosti se nazývá „základní přenesená působnost“ a je uplatňován ve většině obcí. V této formě působnosti obce vykonávají státní správu, která byla svěřena jejich orgánům státem, to znamená, že obce tuto činnost plní jménem státu. Pro plnění výkonu přenesené působnosti obce získávají příspěvky ze státního rozpočtu. Tyto obce s rozšířenou působností vykonávají několik potřebných agend, mezi které patří například evidence obyvatel, vydávání dokladů a živnostenských oprávnění, evidence motorových vozidel a další [Koudelka, 2003: 37-38].

Orgány obce

Obec je spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Základním orgánem obecní samosprávy je zastupitelstvo obce, který je jako jediný z orgánů obce ústavně zakotven a o jeho složení rozhodují přímo občané v obecních volbách. Členy zastupitelstva tvoří zástupci různých volebních stran a jsou zvoleni na dobu čtyř let. Tito členové zastupitelstva volí ze svých

řad radu obce. Obecnímu zastupitelstvu je podřízena rada obce, která je výkonným orgánem v samostatné působnosti obce. Pokud má obec méně než 15 zastupitelů, rada není zvolena a její úkoly většinou vykonává starosta obce.

Představitelem obce je starosta, který je statutárním orgánem obce, což znamená, že obec zastupuje navenek, je odpovědný zastupitelstvu, řídí jednání zastupitelstva a rady obce, podepisuje obecní vyhlášky. Z titulu své funkce je zároveň iniciátorem jakékoliv formy spolupráce a současně stojí v čele její realizace. Starostu volí do funkce zastupitelstvo obce z řad svých členů.

Zastupitelstvo má ze zákona povinnost zřídit finanční a kontrolní výbor, ostatní výbory může zastupitelstvo zřídit ze své vlastní iniciativy. Rada obce může zřídit komise, které jsou iniciativními a poradními orgány, jejich počet a skladba není ničím vymezena. Pokud byl této komisi svěřen výkon přenesené působnosti, stává se také výkonným orgánem

Působí-li v obci pověřený obecní úřad, tzn. obecní úřad, který je kvalifikován pro výkon státní správy, řídí administrativní aparát obecního úřadu tajemník, který plní funkci statutárního zaměstnavatele. Zúčastňuje se zasedání obecní rady a zastupitelstva a je odpovědný obecní radě a starostovi obce [Zákony pro lidi, 2010-2017].

Obecně platí, že pokud je obec větší a obecní úřad je pověřen výkonem státní správy, je struktura obecního úřadu složitější [Káňa, 2010: 53-55].

2.2. Meziobecní spolupráce

Význam spolupráce je pro obce zásadní, je nezbytným prvkem jejich efektivního rozvoje. Umožňuje jim realizovat záměry na daném území, připravovat a uskutečňovat různé projekty. Spolupráci můžeme obecně chápat jako systém, který má své aktéry, realizující své činnosti na základě vzájemných vztahů, určitými prostředky, za dohodnutých podmínek. Pro efektivní spolupráci je důležité, aby se do aktivit rozvoje zapojilo co nejvíce subjektů. V rámci meziobecní spolupráce je důležité vytvářet sdružení obcí nebo svazky. Hlavními aktéry v této dané spolupráci jsou manažeři spolupráce, starostové nebo orgány samosprávy zúčastněných obcí. Dalšími, kdo se mohou podílet na příslušné spolupráce obcí, jsou podnikatelé, neziskové organizace nebo také občané, kteří mají právo zasahovat do obecních projektů a do jejich rozvojové činnosti. Z ekonomického pohledu můžeme jednotlivé aktéry rozdělit do tří sektorů a těmi jsou veřejný sektor, komerční sektor a sektor občanský. Rozvoj je závislý na možnostech těchto subjektů, z tohoto důvodu malé obce nebo neziskové organizace jsou v řadě těchto oblastí silně omezeny. Ale právě pro tyto aktéry je spolupráce zásadní možností pro zlepšení vlastní situace. Pro svazky obcí nebo Místní akční skupiny (MAS) je velkou výhodou členství větší obce či města, a to nejen z důvodů ekonomických, ale i například společenských. Typickým příkladem prospěšné spolupráce silného subjektu s ostatními je vytvoření svazku obcí ve spádovém obvodu města, kdy toto město je rozvojovým centrem a „motorem“ spolupráce. Meziobecní spolupráce je zároveň těžištěm spolupráce ve veřejné správě, jen tak může veřejná správa fungovat co nejefektivněji a v rámci rozvoje regionu. Těmi, kdo se na spolupráci podílejí, mohou být složky státní správy, složky samosprávy, neziskové organizace, podnikatelé nebo i samotní občané. V rámci veřejného sektoru se spolupráce rozlišuje na spolupráci ve státní správě a samosprávě [Galvasová, 2007: 14-18, 46-48].

Úkolem obce je především zajistit dobré životní podmínky pro své občany, a to ve všech oblastech, tj. především v oblasti vzdělávání, bydlení, sociální péče, kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Obce mohou uzavírat různé druhy spolupráce a jedním z důležitých důvodů této meziobecní spolupráce je předpoklad, že všechny zúčastněné obce tímto získají určité výhody, tj. zákonitě tyto důvody mají účelový charakter [Galvasová, 2007: 14-18]. Tato spolupráce je přínosná především i z ekonomického hlediska (tj. úspory, sdružování prostředků ke spolufinancování projektů nebo společný postup vůči monopolům), pomineme-li již zmiňovanou společenskou důležitost této spolupráce.

V rámci spolupráce musí obce financovat běžné náklady společné činnosti a také náklady společně realizovaných aktivit. Z tohoto důvodu je nutné stanovit přístup k získávání finančních prostředků. Ty lze získat dvěma způsoby: první možnost je financování z vlastních zdrojů členů nebo z naturálních vkladů a druhým způsobem je financování z jiných veřejných a soukromých zdrojů. Ve velké většině případů jsou hlavním zdrojem pravidelné členské příspěvky. Plán získávání finančních zdrojů je označován jako „fundraising“, v jehož rámci je sestaven během počátku plánování podrobný rozpočet a dále jsou zde specifikovány potřebné činnosti a zdroje. Pro podporu realizace různých projektů v rámci spolupráce je zřízen rozvojový fond, který je využíván ke spolufinancování nákladů společných projektů. Dalším způsobem financování jsou i příjmy z vlastní činnosti konkrétní spolupráce, kdy obce získávají finance za poskytnutí služeb nebo z výnosu vlastního majetku. Zásadním dokumentem, který upravuje ekonomickou oblast meziobecní spolupráce, jsou stanovy. Financování v rámci meziobecní spolupráce úzce souvisí s rozsahem jejich společných aktivit. Meziobecní spolupráce není finančně podporována ze strany státu a ani samotné obce nemají žádné finanční prostředky, které by přímo nebo nepřímo zajišťovali finanční stránku meziobecní spolupráce. Z uvedených poznatků vyplývá, že financování jednotlivých obcí a také jejich meziobecní spolupráce není státem dostatečně zajištěna. Jedním z řešení této situace by bylo vyčlenit ze státního rozpočtu finanční prostředky, které by obce čerpaly v rámci programu od ministerstev nebo krajů. Pro obce by bylo přínosné, pokud by zpracování žádosti o dotace zadaly odborným agenturám, neboť uvedená činnost je jejich hlavní pracovní náplní [Galvasová, 2007: 61-64].

Obecně se může spolupráce rozdělit dle různých hledisek, zmíním zde zásadní, a to dle významu a její funkce. Spolupráci a její funkce můžeme rozdělit na vzájemnou výměnu informací a zkušeností, dále na společný postup při vyjednávání, koordinaci rozvojových činností, zajištění veřejných služeb a uskutečnění rozvojových projektů. Formální spolupráce rozlišuje tři úrovně, a to institucionalizovanou, smluvní a ad hoc. Institucionalizovaná forma spolupráce je nejčastější používanou a umožňuje upravovat vzájemné vztahy partnerů této spolupráce. Z tohoto důvodu je nejčastějším objektem výzkumu a zájmu orgánů veřejné správy. Při hodnocení spolupráce obcí se posuzuje její účel a náplň. Účelem je cíl spolupráce a náplní je souhrn aktivit, které vedou k dosažení účelu vzniku. Kombinací dříve uvedených znaků spolupráce (struktura, účel apod.) lze pak rozlišit konkrétní formy spolupráce [Galvasová, 2007: 24-26].

Meziobecní spolupráce má své pozitiva i negativa, ve většině případů je pro obce přínosná, ostatně pokud by z ní obce prospěch neměla, nebude se do příslušných aktivit zapojovat, případně z daného spolku či sdružení vystoupí. Vývoji a potřebám obcí v rámci meziobecní spolupráce se přizpůsobila i legislativa, která na obce převedla všechny kompetence v jejich samostatné působnosti, a tím se výrazně podpořil rozvoj mikroregionů. Je nesporné, že v rámci meziobecní spolupráce mohou být uskutečňovány projekty, které by jednotlivé obce samostatně nezvládly. Zákon o obcích poskytuje obcím právo být členy dobrovolného svazku obcí za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů a vstupovat do svazku již vytvořených. Zákon demonstrativně vymezuje činnosti těchto svazků, které mohou být účelem jejich zřízení a aktivit, upravuje podmínky nabývání právní osobnosti a náležitosti, které je potřeba splnit, případně doložit, aby mohl být proveden zápis svazku obcí do rejstříku vedeného u věcně a místně příslušného správního orgánu (v daném případě krajského úřadu, příslušného podle sídla svazku obcí). Nezbytnou přílohou smlouvy o vytvoření svazku obcí, kterou je třeba k zápisu do rejstříku svazku obcí přiložit jsou stanovy, zde zákon jasně upravuje náležitosti těchto stanov. Velkým přínosem pro vytvořené svazky obcí je skutečnost, že mohou být legitimními příjemci finančních podpor z českých i evropských fondů, samozřejmě splní-li podmínky, upravující možnost poskytnutí příslušných dotací [Ježek,2007: 61-63]. Samozřejmě zde existují i faktory, které brání efektivní spolupráci mezi obcemi. Mezi ty nejčastější patří v některých případech legislativní úprava spolupráce obcí, která nezaručuje zcela jednoznačný výklad jednotlivých právních ustanovení, ekonomické, sociální a demografické faktory. I když na mnoha správních úřadech pracují zkušení právníci, není někdy zcela zřejmé, jak jednotlivá právní ustanovení vykládat, případně jakou aplikaci právních norem je třeba v daném případě použít. Samozřejmě vhodným řešením by byly jednoznačné a přesné odkazy na konkrétní paragrafy příslušného zákona, případně alespoň vypracovaná metodika vyšším správním orgánem. Z demografického hlediska problém spolupráce spočívá především v nepoměru v počtu a strukture obyvatel jednotlivých členů spolupráce. Pro uskutečňování společných zájmů a potřeb je důležitý výběr jednotlivých obcí, které mají stejné potřeby a zájem pracovat na daném projektu. Dále je vhodné, aby alespoň jedním z členů svazku bylo větší město nebo obec, protože to napomáhá například lepšímu zvládnutí administrativy. Obce vstupující do svazku s cílem mít z toho nějaký užitek, ale ten obvykle a ani nemůže být pro všechny obce stejný. Tak mohou vzniknout problémy, které rozvoji spíše brání, než aby ho podporovaly [Galvasová, 2007: 61-64].

V úvodu své práce jsem zmínil stručně vývoj regionální politiky od roku 1990, která má zásadní význam pro novodobý rozvoj regionů. Upozornil jsem na skutečnost, že na meziobecní spolupráci před rokem 1989 nebyl kladen takový důraz, což souviselo se ztrátou samostatnosti obcí. I přesto probíhaly určité neformální kontakty mezi obcemi. Z institucionálního hlediska byla ale podporována pouze integrace těch obcí, kde mimo jiné byly vytvářeny místní národní výbory pro několik obcí, jejichž identita zůstávala formálně zachovávána a v původních obcích působily občanské výbory. Tento systém střediskových obcí nebyl ale příliš podporován občany a tím byl další vývoj sdružování a spolupráce obcí spíše diskreditován. V roce 1990 se vyvíjela snaha na obnovení obecní samosprávy. V této době vznikla první verze zákona č.367/1990 o obcích, ve kterém byla spolupráce obcí popsána velmi stručně. Je určitým paradoxem, že, které byly integrované se ve většině případů rozpadly a tím se také zvýšil stávající počet obcí. Znamená to, že ČR ve své regionální politice se ubírala zcela opačným způsobem, než jaký je obvyklý ve vyspělých západoevropských zemích. Příslušná právní úprava obecního zřízení meziobecní spolupráci řešila pouze okrajově. Provizorní formou meziobecních kontaktů se v této době stalo okresní shromáždění, které i přes to že bylo provizorní, fungovalo poměrně dlouho a sehrálo pozitivní úlohu v době, kdy nebyla konstituována regionální samospráva. Zároveň šlo o významný nástroj, umožňující obcím spolurozhodovat o rozvoji okresu a o rozdělení finančních zdrojů. Po několika novelizacích daného zákona (v letech 1991 až 1992) bylo vydáno úplné znění tohoto zákona České národní rady o obcích, pod č.410/1992 Sb., Zde již byla zakotvena možnost vytvářet dobrovolné svazky obcí [Jetmar, 2015: 14-15].

V roce 1998 podepsala Česká republika Evropskou chartu místní samosprávy, tuto následujícího roku ratifikovala a tento právní dokument se tak stal součástí našeho právního řádu. Zde se v článku 10 deklaruje právo místních orgánů spolupracovat při výkonu svých pravomocí a sdružovat se v mezích zákona k plnění společných zájmů s jinými místními orgány a stát se členy sdružení, která chrání jejich společné zájmy [Vobecká, Čermák, 2011: 18].

Ještě před podpisem této charty upravoval vzájemnou spolupráci obcí již zmíněný zákon č.367/1990 Sb., Postupný vývoj si však vyžadoval přesnější a novější vymezení problematiky spolupráce obcí. Toto učinil zákon č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, který v hlavě II, dílu 3 upravuje spolupráci mezi obcemi. Příslušné právní normy stanoví, že obce mohou při výkonu své samostatné

působnosti vzájemně spolupracovat. Ačkoliv tento zákon v aktuálním znění již formy a způsoby této spolupráce nepředepisuje, původní právní úprava obecního zřízení v paragrafu 46 uváděla 3 způsoby, podle kterých se tato spolupráce může uskutečňovat. První formou je spolupráce na základě smlouvy, kterou obce mezi sebou uzavírají při plnění konkrétního úkolu. Další formou spolupráce je na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí. Třetí forma spolupráce vzniká zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi podle zvláštního zákona. Ve všech těchto uvedených formách je spolupráce zcela v pravomoci obcí a musí být schválena jejich zastupitelstvy [Vobecká, Čermák, 2011: 18-19].

Smlouva ke splnění konkrétního úkolu

Tuto smlouvu uzavírají obce buď na dobu určitou (toto se děje v případech vybudování určitého zařízení, například stavby vodovodu) nebo na dobu neurčitou (to je v případech, kdy chtějí obce provozovat určité zařízení společně, například obce společně nabízejí poskytování určité sociální služby jako je domov důchodců, kdy jedna obec domov postaví, dotuje jeho provoz a zároveň ubytovává i občany z jiných obcí). Tato smlouva musí být v písemné podobě a předem schválena zastupitelstvy všech zúčastněných obcí. V tomto případě zákon stanoví obsah smlouvy a dále jakým dílem se účastníci podílejí na majetku, který získali společnou činností a dále jakým dílem se podílí na závazcích vůči třetím osobám [Vobecká, Čermák, 2011: 19].

Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí

Vytváření svazků obcí, které je v současné době zřejmě nejvýznamnější formou spolupráce obcí, a i v zákonu je mu věnována největší pozornost. Obce tyto svazky vytvářejí ze své vlastní iniciativy, nenařizuje jim to zákon ani žádný nadřízený orgán a jejich účelem je ochrana a prosazování společných zájmů. Zákon mimo jiné vyjmenovává rozsáhlý seznam úkolů a činností, které mohou být předmětem činnosti těchto svazků. Jsou to například úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu, dále sem patří zabezpečování čistoty obce, odvoz a využití komunálních odpadů, zásobování vodou, zavádění a rozšiřování veřejné dopravy a správa majetku obcí. Toto uvedeno je pouze výčtem z velké oblasti společných úkolů.

Dle současné právní úpravy uzavírají obce smlouvu o vytvoření svazku, která musí být schválena zastupitelstvy zúčastněných obcí. Přílohou této smlouvy musí být stanovy

svazku, které obsahují zákonem stanovené náležitosti. Tyto náležitosti jsou jméno, sídlo a předmět činnosti svazku. Svazek má svůj vlastní majetek a příjmy a také si vytváří své vlastní orgány.

Do již existujících svazků mohou přistupovat i další obce. Zákon také upravuje právní způsobilost svazku, jeho registraci a zrušení. V rámci České republiky se počet fungujících svazků obcí pohybuje v řádu stovek, bližší počet nelze spolehlivě určit kvůli nespolehlivé evidenci. Legislativa věnuje značnou pozornost partnerství obcí formou svazků z několika důvodů. Jedním z nich je možnost, že by se touto cestou mohla ubírat funkční integrace a strukturální integrace malých samosprávných obcí a tím pádem i konsolidace roztráštěné územně – správní struktury ČR [Vobecká, Čermák, 2011: 20]. Svazky obcí mohou být členy takzvaných místních akčních skupin (MAS), které se v rámci programu LEADER ustavují, aby mohly provádět výběr projektů pro tento program v rámci jednotlivých mikroregionů, a mohou se stát i příjemci finanční podpory, kterou lze získat v rámci tohoto programu [Vobecká, Čermák, 2011: 19-20].

Různé výzkumy ukazují, že jedním z primárních motivů sdružování obcí je spojování sil k přípravě, podávání a realizaci projektů v rámci evropských regionálních projektů. „Kromě výzkumů bylo provedeno i několik anket, jednu z nich uskutečnili na rozhraní let 2004-2005 Z. Vajdová a D. Čermák (cit. publikace). Tato anketa naznačila, že nejčastějšími předměty činnosti svazků jsou regionální rozvoj, podpora cestovního ruchu, ochrana a zlepšování životního prostředí“ [Vobecká, Čermák, 2011: 20].

Spolupráce mezi obcemi vznikající založením právnické osoby dvěma nebo více obcemi

Podle této formy spolupráce může obec pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby. Jedná se například o agentury cestovního ruchu pro daný mikroregion, na kterém se může společně podílet i několik obcí na tomto území. Tuto formu spolupráce zákon o obcích detailněji nerozvádí, příslušná pravidla obsahuje obchodní zákoník [Vajdová, Čermák, 2011: 21].

Podle stávající právní úpravy posledního znění zákona o obcích nelze na spolupráci mezi obcemi užít ustanovení občanského zákoníku o spolku a o smlouvě o společnosti. Podle této novely probíhá meziobecní spolupráce pouze v rámci dobrovolného svazku obcí. Další možnou formou je spolupráce obce s právnickými a fyzickými osobami, kde lze použít ustanovení občanského zákoníku o spolku a o smlouvě o společnosti.

Další formy spolupráce

Spolupráce a partnerství obcí se subjekty různých typů v rámci místních akčních skupin (MAS) ustavených v rámci programu LEADER

Místní akční skupiny jsou společenství subjektů různého druhu, a to nestátních neziskových organizací, občanských sdružení, organizacích soukromé podnikatelské sféry, jednotlivých obcí a svazku obcí, které spolupracují a propojují své aktivity ve prospěch rozvoje venkova a zemědělství a získávají finanční podporu pro svůj region od Evropské unie a z národních programů metodou LEADER. Tyto akční skupiny musí tvořit geograficky homogenní území, které má celkový počet obyvatel od 10 do 100 000 a sdružuje hlavně venkovské obce. Zástupci veřejné správy mohou tvořit maximálně polovinu členů MAS a druhou polovinu tvoří zástupci podnikatelů a neziskových organizací. Skupiny MAS mají různou právní identitu, mohou být obecně prospěšnou společností, občanským sdružením nebo zájmovým sdružením právnických osob. Členové MAS musí mít bydliště v daném mikroregionu nebo v něm musí působit. Dále MAS musí mít statut, stanovy, organizační řád, musí být projednána a schválena strategie pro území MAS a dále musí být registrována u Ministerstva vnitra ČR [Vobecká, Čermák, 2011: 26-27].

Místní agenda 21 (MA21) a projekt Zdravá města

Kooperativní aktivitou v rámci obcí a také i na meziobecní úrovni jsou rovněž Místní agenda 21 a projekt Zdravá města. MA21 je program obcí a regionů, který prosazuje principy trvale udržitelného řešení místních problémů, vzniká z místní iniciativy (s podnětu obecního zastupitelstva, místních politiků a organizací, nebo skupin občanů). Tento program si klade za cíl vypracovat strategii udržitelného rozvoje obcí a dílčí akční plány rozvoje, mikroprojekty a politiku zlepšování kvality života v obci. Tato místní agenda je politicky garantována obecním zastupitelstvem a toto pověří některého svého člena odpovědností za její koordinaci a je ustanovena k tomu příslušná komise. Členy této komise jsou místní občané, představitelé a pracovníci místní správy, zástupci místních organizací. Tato komise připravuje příslušné dokumenty a realizuje akční plány. Nezbytným předpokladem úspěchu MA21 je účast veřejnosti.

Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR) je asociací místních samospráv, včetně svazků obcí, které se svým programem hlásí k principům udržitelného rozvoje, zapojují veřejnost do rozhodovacích procesů a podporují zdravý životní styl obyvatel.

Koordinátorem projektu a tvůrcem platformy pro spolupráci místních odborných institucí nevládních organizací, škol, firem a veřejnosti je vedení obce [Vobecká, Čermák, 2011: 27].

Další možností spolupráce je partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem označované zkratkou PPP (z anglického Public Private Partnership). Tento způsob je založen na spolupráci institucí veřejného sektoru se soukromými podnikatelskými subjekty při výstavbě, zřizování a provozování veřejné infrastruktury a veřejných služeb. Spolupráce je založena na předpokladu ekonomické výhodnosti pro obě strany. V praxi toto znamená, že instituce veřejného sektoru využívají zdroje a schopnosti sektoru soukromého. PPP je široce uplatňováno v zahraničí a v našich poměrech je ještě poměrně novou, a ne tolik vyzkoušenou institucí. Obec jako veřejný zadavatel a organizace soukromého sektoru jako dodavatel mezi sebou uzavírají dlouhodobou smlouvu, která se týká veřejných služeb nebo veřejné infrastruktury. Dodavatel se podílí na nákladech i příjmech a obec si ponechává právo kontroly. Příjmy, náklady a rizika jsou rozděleny mezi partnery a toto je zaneseno ve smlouvě [Vobecká, Čermák, 2011: 23-25].

Další možnou formou spolupráce obcí, v souladu s legislativou, jsou zájmová sdružení právnických osob. V tomto případě umožňuje zákon právnickým osobám vytvářet zájmová sdružení právnických osob k ochraně jejich zájmů. Příkladem takovéhoto obecně zaměřeného zájmového sdružení obcí je Svaz měst a obcí České republiky. Tato sdružení jsou z formálního hlediska institucí, která se odlišuje od svazku obcí, která byla zřízena podle zákona o obcích [Vobecká, Čermák, 2011: 22].

Partnerství obcí s jinými subjekty

Obce mohou spolupracovat nejen mezi sebou navzájem ale také s podnikatelskými subjekty, nestátními neziskovými organizacemi, nebo organizacemi, které jsou činné v oblasti kultury, školství, vědy. Jelikož zákon nespecifikuje důvody, kvůli kterému sdružení vzniká a ani okruh sdružujících se subjektů je zde na výběr široká škála možných partnerů, motivů a předmětů spolupráce. Kromě zájmových sdružení právnických osob mohou obce také uzavírat smlouvy o sdružení, jejichž členy mohou být osoby nejen právnické ale i fyzické. Zájmová sdružení jsou vhodnou formou pro spolupráci dlouhodobější povahy, ale smlouvy o sdružení jsou vhodnější pro spolupráci jednorázovou a krátkodobou a také takovou, jejíž účastníky jsou fyzické osoby [Vobecká, Čermák, 2011: 23].

Kromě spolupráce obcí v rámci republiky lze rozšířit tuto spolupráci i na obce jiných států a stát se tak členy mezinárodních sdružení místních orgánů. Zároveň tato mezinárodní spolupráce se týká i svazků obcí se svazky obcí jiného státu, kdy náplní spolupráce mohou být pouze činnosti, které jsou předmětem činnosti svazků obcí, který smlouvu o vzájemné spolupráci uzavřel. Tato přeshraniční spolupráce obcí se také opírá o Evropskou rámcovou úmluvu o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími a úřady. Účastníci této úmluvy se zavázali podporovat tuto přeshraniční spolupráci a s tím spojené jakékoliv jednání, jehož cílem je posílení a rozvoj sousedských vztahů a uzavírání dohod a smluv. Jedním z projektů přeshraniční spolupráce je Přeshraniční impulzní centrum, které vede podél příhraničních oblastí Dolního Rakouska, České republiky, Slovenska a Maďarska. Další formou přeshraniční spolupráce obcí a měst jsou Euroregiony. Tyto mají za cíl překonávat hranice a postupně snižovat význam státních hranic na úroveň správního členění s pozitivním účinkem na spolupráci. I když pro tyto Euroregiony neexistuje právní opora, svůj respekt si dokázaly vydobýt. Obce si mohou partnerské vztahy v zahraničí navazovat i samostatně, nebo mohou využít služeb Svazu měst a obcí ČR [Vobecká, Čermák, 2011: 21-22].

Svaz měst a obcí České republiky

Svaz měst a obcí ČR je celostátní, nepolitická, dobrovolná a nevládní organizace. Jejími členy jsou obce a města České republiky. Tato organizace se podílí na tvorbě návrhů legislativních i nelegislativních opatření v oblastech, které se týkají kompetencí obcí. Činnost tohoto svazu je založena na aktivitě představitelů jednotlivých měst a obcí. V současnosti tento svaz sdružuje více než 2600 měst a obcí. Mezi hlavní cíle patří například obhajovat společné zájmy měst a obcí, posilovat jejich ekonomickou samostatnost, vzdělávat pracovníky místních samospráv. Svaz mimo jiné obhajuje i zájmy místních samospráv na evropské úrovni a podporuje města a obce v navazování partnerské spolupráce. Z dlouhodobého hlediska chce svaz docílit podpory státu pro meziobecní spolupráci. Podle svazu by se stát měl ve velké míře finančně podílet na podpoře obcí, které budou spolupracovat v území na zajištění svých zákonných kompetencí [Svaz měst a obcí České republiky, 2017]

Sdružení místních samospráv ČR

SMS ČR je nevládní a politická organizace, která má celostátní působnost a sdružuje obce a města v ČR a hájí jejich zájmy. Jednou z jejích hlavních aktivit je prosazování spravedlivého dělení daňových výnosů mezi obce a města na území republiky. Další její činností je připomínkování různých legislativních návrhů, prosazování potřeb menších obcí a měst a také prosazování zájmů venkova a jeho obyvatel. Činnost této organizace je rozdělena do pracovních skupin, které mají různé zaměření a jejími členy jsou starostové s příslušnou specializací. V současné době má SMS ČR následující pracovní skupiny: pracovní skupina pro sociální záležitosti obcí, pro financování samospráv, pro školství, sport a kulturu, pro veřejnou správu a služby, pro životní prostředí a zemědělství a pro strategický rozvoj [Sdružení měst a obcí České republiky, 2017].

2.3. Meziobecní spolupráce v analytické perspektivě

Problematikou kvantifikace a analýzy meziobecní spolupráce se v ČR zabývá Jiří Dušek, který považuje spolupráci obcí za jeden ze základních faktorů regionálního rozvoje. Jiří Dušek upozorňuje na to, že v hospodářsky méně vyspělých regionech by měla být meziobecní spolupráce intenzivnější než v regionech ekonomicky více rozvinutých. Podle tohoto autora mezi jednu z metod analýzy meziobecní spolupráce patří tzv. „index spolupráce obcí“. Podpora lokálních aktivit a spolupráce jednotlivých subjektů při vzniku místně specifických inovačních systémů, tak představuje významný nástroj, který napomáhá zvýšit konkurenceschopnost regionu jako celku. Za tímto účelem byla zpracována datová báze za všechny města a obce Jihočeského kraje, která popisuje a kvantifikuje tyto způsoby spolupráce obcí: mikroregiony (DSO a ZSPO), místní akční skupiny, Místní agenda 21, Národní síť zdravých měst ČR (NSZM), Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR), Svaz měst a obcí Jihočeského kraje (SMOJK), Euroregiony, přeshraniční impulsní centra (GIZ) [INPROFORUM - Dušek, 2009].

Při hodnocení četnosti spolupráce obcí vychází Jiří Dušek z modelu, který je konstruován za pomoci metody kvantifikace. Ukazatelem spolupráce v tomto případě je hodnota syntetického ukazatele. Pro výpočet tohoto ukazatele byla stanovena následující metoda:

$$U_s = \sum (P_{MKR} + P_{MAS} + P_{MA21} + P_{NSZM} + P_{SMOCR} + P_{SMOJK} + P_E + P_{GIZ})$$

Výsledek této metody ukazuje maximální a minimální hodnotu ukazatele spolupráce a tím tento ukazatel může nabývat několika různých hodnot podle zapojení obcí do spolupráce. Pomocí tohoto ukazatele spolupráce je možno označit problémové obce v rámci regionu a zároveň navrhnout strategii pro jejich další pozitivní rozvoj. Úkolem současné regionální politiky je přispívat ke snižování rozdílu mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých obcí v rámci regionu a také zabezpečování jejich harmonického rozvoje. Klíčovým faktorem regionálního rozvoje se tak stává za určitých podmínek místní iniciativa [INPROFORUM - Dušek, 2009].

3 Cíle a metodika

Cílem mé bakalářské práce je identifikovat formy horizontální spolupráce obcí ve vybraném regionu, provést jejich analýzu a ukázat, které faktory mají vliv na efektivitu meziobecní spolupráce, její udržitelnost a její přínos z hlediska posilování regionálního rozvojového potenciálu. Má práce má na základě fyzicko-geografických faktorů, z pohledu ekonomického a sociálního vývoje, historického a současného vývoje daného regionu vyhodnotit současný stav spolupráce a navrhnout případná řešení do budoucna tak, aby byla naplněna základní myšlenka, zakotvena v příslušné právní normě zákona o obcích, tj. povinnost obce pečovat a všestranný rozvoj území a o potřeby občanů.

Bakalářská práce je rozdělena do kapitol a podkapitol a má dvě základní části – empirickou a praktickou. V empirické části práce je nejprve vysvětlen význam a podstata obecního zřízení, postavení obce jako samosprávného společenství občanů, obce jako veřejnoprávní korporace, v samostatné a přenesené působnosti. Podstatná část empirické části mé práce je věnována meziobecní spolupráci. Zdůrazňuji důvody meziobecní spolupráce, poukazuji na pozitivní a negativní stránky této činnosti a zároveň poukazuji na příslušné problémy, které s touto spoluprací souvisejí či souviset mohou. Uvádím formy spolupráce mezi obcemi, zmiňuji i možnost spolupráce obcí s obcemi jiných států a rovněž i možnost svazků obcí spolupracovat se svazky obcí jiných států. Rovněž se zabývám partnerstvím obcí s jinými subjekty, v rámci Místních akčních skupin, ustavených v rámci programu LEADER+. Uvádím zde i možnost partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem (PPP z anglického Public Private Partnership, založený na spolupráci institucí veřejného sektoru se soukromými podnikatelskými subjekty za účelem různých aktivit při poskytování veřejných služeb a zřizování či údržbě infrastruktury). Poukazuji zde na iniciativy Svazu měst a obcí České republiky a Sdružení místních samospráv ČR jako subjektů, které sdružují obce a města v České republice, hájí jejich zájmy a mj. se snaží docílit i podpory státu v meziobecní spolupráci, včetně navazování partnerské spolupráce na evropské úrovni. V této části své práce rovněž provádím charakteristiku vybraného regionu, tj. okresu Benešov. V závěru empirické části se věnuji analytické a hodnotící metodě meziobecní spolupráce dle modelu, zpracovaného Jiřím Duškem, který považuje spolupráci obcí za jeden ze základních faktorů regionálního rozvoje. Na základě tohoto modelu, který je vykonstruován pomocí metody kvantifikace, lze pak u jednotlivých hodnotících obcí stanovit úroveň rozvoje

regionů, označit problémové subjekty a navrhnout strategii pro jejich další progresivní vývoj. Tuto metodu hodnocení jsem použil v závěru druhé, praktické části své práce.

Praktická část práce má charakter případové studie a v této části postupně rozebírám regionální politiku daného regionu, respektive obcí, které jsem vybral pro svoji analýzu: Benešov, Bystřice, Neveklov, Poříčí nad Sázavou, Týnec nad Sázavou, Votice, Vlašim. Příslušné aktivity vybraných obcí jsem zpracoval na základě sběru informací, dotazováním, a to formou rozhovorů s představiteli obcí, formou písemného a elektronického dotazníkového šetření s vybranými obcemi a studiem dokumentů samosprávných orgánů a regionálních uskupení. Poté jsem se zaměřil na jednotlivé svazky obcí a další sdružení či organizace, v nichž jsou jednotlivé obce ve vybraném regionu činné, resp. zaměřil jsem se již na samotnou aktivitu těchto sdružení, posoudil a vyhodnotil možnost rozvoje jejich činnosti, případně možnosti stát se „vedoucím“, základním, stěžejním svazkem obcí v regionu. Tento základní svazek obcí, sjednocující všechny obce v regionu, by pak mohl zastávat funkci jakéhosi lídra v případě nutnosti okamžitě zahájit jednání o určitém projektu, který se bytostně dotýká celého regionu.

Získaná data a informace jsem shromáždil a provedl analýzu meziobecní spolupráce podle indexu Jiřího Duška, její výsledky jsou v práci uvedeny v kapitole 6. Tuto analýzu jsem pak vyhodnotil a doplnil svými poznatky a zároveň navrhl možné alternativy řešení pro další vývoj a zlepšení spolupráce obcí v tomto regionu. V závěru své práce jsem uvedl vlastní hodnocení a navrhl možná řešení pro zkvalitnění a rozšíření této spolupráce obcí v daném regionu. Zde jsem rozebral možnosti, které přicházejí v úvahu s tím, ke které z navrhovaných alternativ se přikláním jako k variantě schůdnější z hlediska ekonomického, sociologického i z hlediska administrativní zátěže pro případné aktéry daného projektu.

4 Charakteristika regionu

4.1. Okres Benešov

Okres Benešov, který zahrnuje oblast nazývanou též jako Podblanicko, má v rámci Středočeského kraje jeden z největších počtů obcí, celkem 114 a je druhým nejrozlehlejším okresem ve Středočeském kraji. Rozkládá se v jeho jihovýchodní části a jeho dominantním městem je Benešov. Rozloha okresu je asi 1475 km². Vzhledem k počtu obyvatel, což je asi 98 tisíc (vývoj počtu obyvatelstva za posledních 10 let je uveden níže v tabulce), patří v rámci kraje k podprůměru a jeho hustota zalidnění je tedy druhou nejnižší v kraji. Tento region má tři správní obvody obcí s rozšířenou působností a to – Benešov, Vlašim a Votice. A dále je zde pět správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, jsou to města Benešov, Týnec nad Sázavou, Sázava, Votice a Vlašim. V okrese má 9 obcí statut města a 11 obcí je městysem. Část okresu tvoří Středočeská pahorkatina v povodí střední Vltavy a dolní Sázavy. Terén tohoto okresu je členitý, lesnatý a má mnoho rybníků. Na území okresu byla vybudována Slapská přehrada a nádrž Švihov na Želivce, jenž slouží jako zásobárna pitné vody [Český statistický úřad, 2017]. Území tohoto regionu bylo dříve zaměřeno převážně na zemědělství. V současné době se naopak důležitým odvětvím stává průmysl a dále má stoupající tendenci terciární sféra. Tento region je závislý jak na svých územně – technických vlastnostech, tak i na poloze v rámci středočeského kraje. Za jeden z důležitých pozitivních faktorů je považována právě jeho poloha a dopravní dostupnost, kdy tyto faktory ve velké míře ovlivňují jeho celkový rozvoj. Právě z hlediska dopravní dostupnosti jsou na tom zejména severní části regionu velmi dobře a z tohoto důvodu mají tato území největší rozvojový potenciál. Naopak jižní a jihovýchodní části území se nachází mimo hlavní dopravní tahy, a proto jsou z hlediska rozvoje dlouhodobě ohroženější. Nezaměstnanost v okrese Benešov je čtvrtá nejnižší v rámci kraje (cca 2,8%), kdy tento příznivý stav je ovlivněn nejen rozvojem průmyslových zón, ale zejména dobrou dopravní dostupností do hlavního města Prahy [Český statistický úřad, 2017].

Region představuje jednu z nejzachovalejších oblastí z hlediska přírodního prostředí. Rozmanitá krajina s vodními toky dává široké možnosti pro rekreaci, turistiku i návštěvy kulturních památek. V jižní části se nachází chráněná krajinná oblast Blaník o rozloze 40 km². Jejím účelem je chránit typ staré kulturní zemědělské krajiny. Ve vyvážené

harmonické krajině dominují zalesněné skalnaté vrcholy Velký a Malý Blaník. Chráněná krajinná oblast je rovněž bohatá na historické a archeologické památky. Historické prameny uvádí pověst o vojsku, které je ukryto uvnitř hory a které přijde českému národu na pomoc, až mu bude nejhůře. Archeologickou památkou je bývalé halštatské hradiště z 5. století př.n.l. Hadce u Želivky jsou národní přírodní památkou, porosty pralesovitého charakteru jsou zachovány v Národní přírodní rezervaci ve Studeném, 2 km od města Sázavy. Za přírodní rezervaci je vyhlášen i například Podhrázský rybník u Bystřice, který je největším rybníkem v okrese, hnízdí zde několik desítek druhů ptáků a je též vyhledávanou zastávkou tažných ptáků [Český statistický úřad, www.czso.cz, 2017].

Mezi národní kulturní památky tohoto okresu patří romanticky přestavěný zámek Konopiště s anglickým parkem, který patří k jednomu nejnavštěvovanějších v Čechách, dále gotický hrad Český Šternberk a Sázavský klášter (4. nejstarší klášter v Čechách). V regionu se nachází rovněž barokní zámek Jemniště s anglickým parkem, zámky Komorní Hrádek, Líšno, Vrchotovy Janovice nebo románský hrad v Týnci nad Sázavou [Český statistický úřad, 2017].

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v okrese Benešov

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel	91685	92631	93446	94091	94652	95445	95883	96273	96718	97085	97452

Zdroj: [Český statistický úřad, 2017]

Obrázek 1: Administrativní rozdělení okresu Benešov

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU BENEŠOV - STAV K 1.1.2009

Zdroj: [Český statistický úřad, 2017]

4.2. Benešov

Město Benešov leží necelých 40 kilometrů jihovýchodně od hlavního města České republiky Prahy, ve středočeském kraji. Město se nachází v kraji mezi středním tokem řeky Sázavy a Vltavy a bájnou horou Blaník, ve výšce 360 metrů nad mořem. Leží na spojnici Prahy s jihem Čech, která je součástí mezinárodního silničního systému. Benešov se nachází na dvou katastrálních územích, je pověřenou obcí pro 15 místních částí a řadí se mezi obce s rozšířenou působností. K 1.1. 2015 mělo město 16 573 obyvatel a dochází k pozvolnému nárůstu počtu obyvatel. Její správní obvod je svou rozlohou 68 999 hektarů čtvrtým největším obvodem a počtem obyvatel 58 756 (stav k 1. 1. 2015) sedmým největším. Tvoří ho 51 obcí, z nichž 6 má statut města. Jsou to Benešov, Bystřice, Neveklov, Pyšely, Sázava a Týnec nad Sázavou. Dominantou města je historická část zvaná Karlov se zříceninou gotického minoritského kláštera a kostelem sv. Mikuláše.

V současnosti zůstává významným regionálním středočeským městem, a to nejen kvůli výše popisované krajině a správní reformě. Představuje administrativní, výrobní, obchodní, zdravotnické, školské a kulturní centrum daného regionu.

Historie města: první historická zmínka pochází z konce 11. století, kdy zde vzniká panské sídlo rodu Benešoviců. V polovině 13. století začíná stavba velkolepého gotického klášterního kostela, z něhož se dochovalo monumentální torzo. Největší pohromu městu přinesla třicetiletá letá válka, kdy se roku 1645 u nedalekého Jankova odehrála jedna z nejvýznamnějších bitev této války. Zásadní význam pro historii města měl rok 1887, kdy se majitelem nedalekého Konopiště stal následník trůnu arcivévoda František Ferdinand Rakouský d'Este. V druhé polovině 19. století se Benešov stává jedním z předních měst ve středních Čechách [Anderlová, 2003: 1-3].

Spolupráce města Benešov

Město Benešov je účastníkem meziobecní spolupráce, která probíhá podle zákona č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, ustanovení § 46 až 50, tedy jako dobrovolné svazky obcí (DSO) nebo jako partnerská spolupráce s obcemi v jiných státech. V rámci této spolupráce jsou partnery města DSO Vodovodní přivaděč Javorník – Benešov, DSO Obecní lesy Benešovska a DSO BENE-BUS. V průběhu této spolupráce patří k významnějším projektům za poslední dobu DSO Vodovodní přivaděč Javorník – Benešov: výstavba skupinového přivaděče pitné vody, jehož předmětem je zajištění,

provoz a správa tohoto zařízení, které zajišťuje přívod pitné vody z vodárenské nádrže, vodního díla Švihov, za účelem zásobování členů dobrovolného svazku obcí pitnou vodou. Mezi zainteresované účastníky této spolupráce patří tyto obce: Benešov, Čerčany, Senohraby, Mrač, Čtyrkoly, Lštění, Mirošovice a Poříčí nad Sázavou. Z majetkového pohledu se největší mírou na této spolupráci podílí Benešov poměrem 824/1000, ostatní obce se podílí zbylou částí.

4.3. Bystřice

Město Bystřice se nalézá 6 kilometrů jižně od města Benešova a patří k němu 25 osad, z nichž některé mají vlastní místní samosprávu. Počet obyvatel ve městě postupně narůstá, v současné době má přibližně 4500 obyvatel. V Bystřici se nachází několik významných podniků, například NAREX Bystřice s.r.o., který je známý po celém světě.

Historie města: první zmínka o Bystřici je z druhé poloviny 13. století. Procházela tudy jedna z nejstarších dálkových komunikací v Čechách, zvaná Gmündská stezka. Její jméno je pravděpodobně odvozeno od staročeského bystréc, což znamená bystrinu. V 15. století obec vlastnili Šternberkové. V roce 1471 byla Jiřím z Poděbrad povýšena na městys. V 19. století dochází k velkému rozvoji, a to zejména v zemědělství, rybníkářství a v lesním hospodářství. V novodobé historii bylo 2x žádáno o status města a 3.11.1997 byla Bystřice statutárně jmenována městem [Anderlová, 2003: 19-22].

Spolupráce města Bystřice

Obec Bystřice je aktivním účastníkem meziobecní spolupráce, a to v několika oblastech. Na základě Veřejnoprávní smlouvy ze dne 10.9.2014 spolupracuje s městem Neveklov v oblasti městské policie, kdy strážníci bystrické městské policie vykonávají své úkoly v plném rozsahu na správním území města Neveklov cca 2 dny v týdnu, tj. 128 hodin za měsíc v nepravidelný den a dobu. Z tohoto důvodu byl i posílen personální stav městské policie ze 2 na 3 strážníky. Město Neveklov přispívá na tuto činnost městu Bystřice částkou 350 000 Kč ročně. Další oblastí spolupráce je pečovatelská služba okresu Benešov, která probíhá na základě rámcové smlouvy o poskytování a účasti na financování sociálních služeb. Roční náklady pro město Bystřice za tyto služby dosahují přibližně částky 570 000 Kč. Provoz této služby je kromě jiného zajišťován z příspěvku zřizovatele, dále z příspěvku spolupracujících obcí, úhrad od klientů, dotací ze státního rozpočtu a účelových dotacích z rozpočtu Středočeského kraje a obcí. Tyto sociální služby společnost poskytuje na území obcí Bystřice, Čechtice, Čerčany, Heřmaničky,

Načeradec, Křivsoudov, Sázava, Trhový Štěpánov, Týnec nad Sázavou, Vlašim, Václavice a Loket. Koncem roku 2015 se obec Bystřice stala partnerem MAS Posázaví, kdy byla uzavřena rámcová partnerská smlouva o členství v místní akční skupině. Obec přispívá na tuto spolupráci roční částkou cca 428 000 Kč (100 Kč na obyvatele). Přínosem této spolupráce je rozvoj regionu Posázaví a jeho propagace, dále služby při financování projektu, poradenská činnost, dotační a grantový servis. V rámci této spolupráce se obec zapojila do projektu Studie odtokových poměrů včetně návrhu možných protipovodňových opatření v povodí řeky Sázavy (tato žádost byla podána v roce 2016). Způsobilé výdaje tohoto projektu jsou 17 228 954 Kč, spoluúčast obcí tohoto projektu je 2,5 milionu, z toho město Bystřice přispívá částkou 72 000 Kč. Další oblastí spolupráce je doprava v regionu, kdy Bystřice je členem svazku obcí BENE-BUS, který čítá přibližně 100 obcí okresu Benešov. Tento dobrovolný svazek obcí zajišťuje základní dopravní obslužnost jednotlivých obcí a osad. Město Bystřice je členem Svazu měst a obcí.

4.4. Týnec nad Sázavou

Město Týnec nad Sázavou leží 9 kilometrů jižně od města Benešov. Ke dni 1.7.2015 zde žilo 5649 obyvatel.

Historie města: první zmínka o Týnci pochází z 11. století, kdy se zde začal budovat kamenný románský palác a rotunda s ochranou hranolovou věží. V této době byl Týnec důležitou zastávkou na cestě z Prahy do jižních Čech a do Horních Rakous. I v dalších letech se Týnec stal důležitou dopravní spojnici, na přelomu 19. a 20. století byla uvedena do provozu železniční trať a vlak, který na ní jezdil, se nazýval „Posázavský pacifik“. Týnecko bylo vždy místo, které bylo předurčeno k podnikání, nejznámější továrnou je JAWA a dále podnik Metaz. Město Týnec leží na řece Sázavě a díky této své poloze a bohaté historii je vyhledávaným místem pro turisty, zejména pro vodáky. Město je děleno řekou na dvě části, kdy na levém břehu se nachází starší část s historickými objekty a na pravém je novější výstavba, úřady a obchody. Na základě rozvoje průmyslové výroby, růstu počtu obyvatel a celkového významu tohoto místa stal se Týnec dnem 1.1.1969 městem [Anderlová, 2003: 205-212].

Spolupráce města Týnec nad Sázavou

Město Týnec nad Sázavou je členem dobrovolného svazku obcí Týnecko, v rámci nějž tedy probíhá meziobecní spolupráce. Kromě spolupráce s obcemi v rámci tohoto dobrovolného svazku probíhá spolupráce i s MAS Posázaví. Náplní této spolupráce je

společná propagace regionu prostřednictvím MAS Posázaví, dále rozvoj cestovního ruchu, vydávání propagačních materiálů, účast na projektu Čistá řeka Sázava (v rámci tohoto projektu probíhá spolupráce obcí, neziskovek a podnikatelů), partnerství k projektům, které jsou realizovány ze zdrojů Evropské unie (budování cyklostezky nebo víceúčelových sportovišť). V rámci tohoto dobrovolného svazku obcí Týnecko probíhá další spolupráce v oblasti školství, plánuje se projekt zaměřený na společné řešení sociálních služeb formou síťování a podpory informovanosti a dále je také v plánu společný projekt, který bude zaměřen na značení cyklotras v mikroregionu Týnecko. Týnec na Sázavou je zároveň účastníkem v projektu Obce sobě. Tato meziobecní spolupráce přináší pro město finanční, personální a informační výhody – více peněz, zvýšení personálních kapacit a informovanost o realizaci projektu a s tím související i propagace těchto projektů. Rozpočet města není touto spoluprací výrazně zatížen, financování projektů probíhá různě podle jejich typu, v některých případech je uskutečňováno partnerství i bez finančního příspěvku. Nejčastějšími oblastmi, kterých se tato spolupráce týká je cestovní ruch, propagace, školství a sport. Mezi dokumentaci, která se těchto spoluprací týká jsou Stanovy DSO Týnecko a partnerské smlouvy.

4.5. Neveklov

Neveklov leží ve středu regionu, mezi řekami Sázavou a Vltavou, v části nazývané Benešovské pahorkatiny. Typické pro toto město a jeho okolí je čisté životní prostředí a blízkost známé rekreační oblasti se Slapskou přehradou. Leží 12 kilometrů východně od Benešova. Má přes 2500 obyvatel.

Historie města: první zmínka o Neveklovu pochází z konce 13. století, ale přesné datum založení není známo. Z minulosti je Neveklov nejvíce znám událostmi z 2. světové války, kdy od roku 1942 byl celý kraj vysídlován a bylo zde zřízeno cvičiště zbraní SS. Náprava těchto válečných škod trvala dlouhá léta. Z tohoto důvodu byl další rozvoj Neveklova zpomalen, takže ze statutu někdejšího soudního okresu se stal pouze střediskovou obcí. Titul města byl Neveklovu vrácen v roce 2006 a v současné době se město úspěšně rozvíjí [Anderlová, 2003: 131-134].

Spolupráce města Neveklov

Město Neveklov je účastníkem meziobecní spolupráce v rámci DSO BENEBUS a dále je členem Svazu měst a obcí. Dříve bylo také členem Sdružení obce Neveklovska, ale toto již bylo zrušeno. Mimo DSO pracuje Neveklov i s okolními obcemi jako je například

obec Křečovice, Tisem, Maršovice a dalšími a zároveň se spolky TJ Sokol Neveklov, YMCA, Nevenia, SDH a dalšími. Financování této spolupráce probíhá v rámci rozpočtu města, případně za použití dotace a týká se dopravy, kultury a dalších oblastí. Tato spolupráce je pro město pozitivní, jde o práce s lidmi a pro lidi.

4.6. Poříčí nad Sázavou

Obec Poříčí nad Sázavou se nachází 6 km jižně od města Benešov. V současné době zde žije přibližně 1200 obyvatel a vývoj jeho počtu má stoupající tendenci. V minulosti byla obec jednou z nejzadluženějších v České republice, ale nastavením úsporného režimu se obec podařilo ekonomicky stabilizovat.

Historie obce: první písemná zmínka o obci je z druhé poloviny 14. století a vznikla z bývalého panského sídla sloučením tří historických osad. Nejstarší stavbou obce je kostel sv. Petra, v jehož věži se nachází prastaré zvony Velký „Petr“ a menší „Pavel“ ze 16. století. Dějiny této obce jsou nerozlučně spjaty s obdobím husitských válek. Tuto dobu připomíná žulový památník, kterým se připomíná vítězná bitva Jana Žižky [Obec Poříčí nad Sázavou, 2017].

Spolupráce obce Poříčí nad Sázavou

Obec Poříčí nad Sázavou je členem dvou dobrovolných svazků obcí, a to Vodovodní přivaděč Javorník-Benešov a autobusová doprava BENEBUS. V rámci této spolupráce mezi významnější projekt patří výstavba vodovodního přivaděče Javorník-Benešov v ceně cca 280 milionů korun. Na této částce se obec v roce 2016 podílela částkou 2.5 milionů korun. V rámci BENEBUSu se obec podílí příspěvkem 220 tisíc korun na autobusovou dopravu. Představitelé obce vidí pozitiva této spolupráce v možnosti realizovat projekty, které by samotná obec neuskutečnila, a naopak negativa vidí v obtížném hledání shody mezi členy DSO.

4.7. Votice

Město Votice leží na jižním okraji benešovského regionu. Nacházejí se přibližně 59 kilometrů jižně od Prahy a 30 kilometrů severně od města Tábor, v oblasti, která se nazývá Česká Sibiř. Tento název dostala díky svým odlišným klimatickým podmínkám. V roce 2002 se díky reformě Votice staly obcí s rozšířenou působností tzv. obcí třetího stupně. Ve městě žije přibližně 4500 obyvatel. Votice stojí v čele mikroregionu Voticko, který sdružuje celkem 15 obcí, například Miličín, Olbramovice, Bystřice nebo Jankov.

Historie města: vznik města se datuje již ke druhé polovině 12. století, přičemž první písemný záznam pochází z roku 1359, kdy se na votickém panství vystřídalo mnoho šlechtických rodů. Prvním rodem byl rod Otických z Otic, dále pak potomci Šternberků, Kaplířů ze Sulevic a rodu pánů z Vrtb. Za jejich panování zde byl postaven Starý a Nový zámek, pivovar a Františkánský klášter, které patří k nejvýznamnějším památkám města. Největšího rozmachu se Votice dočkaly v 18. a 19. století a dále v období mezi oběma světovými válkami. Na území města byla vždy významná spolková činnost a podpora drobných živnostníků [Anderlová, 2003: 219-222].

Spolupráce města Votice

Město Votice je členem dobrovolného svazku obcí Mikroregionu Voticko a sdružení obcí BENEBUS. Dále je členem MAS Posázaví a turistických destinací Kraj blanických rytířů a Toulava. Votice jsou zapojeny prostřednictvím Mikroregionu Voticko do projektu Center společných služeb (CSS), který realizuje Svaz měst a obcí. Město se v současné době neúčastní žádné mezinárodní meziobecní spolupráce. Intenzivní spolupráce probíhá zejména s členskými obcemi Mikroregionu Voticko, jehož součástí je 15 obcí. Další spolupráce probíhá také se spolky, poskytovateli sociálních služeb v regionu, svými příspěvkovými organizacemi, státní správou a samosprávami. Mezi významnější projekty v rámci této spolupráce patří Obce sobě, která probíhala v letech 2013-2015, dále je to v roce 2014 realizace projektu Dětská vlastivěda Mikroregionu Džbány (po transformaci Voticko), v roce 2016 město spolufinancovalo provoz Občanské poradny Votice. V letošním roce byla zpracována studie cyklostezky Voticko I. a byl vytvořen společný sociální fond ORP Votice. Pro příští rok je v plánu vytvoření a provoz Komunitního centra Voticka, dále zpracování územní studie krajiny ORP Votice a studie veřejných prostranství ORP Votice. Město Votice platí v rámci členství v těchto organizacích roční příspěvky, které se vypočítávají většinou poměrově dle počtu obyvatel. Jejich schválení probíhá v rámci schvalování rozpočtu města a za tyto příspěvky jsou čerpány adekvátní služby s tímto spojené. V této spolupráci nevidí představitelé obce žádná negativa ale pouze pozitiva, a to například znalost území, historie spolupráce v území, vybudování důvěry mezi starosty jednotlivých obcí a zejména to, že projekty takového rozsahu se nedají řešit na úrovni jedné obce, a to zejména z důvodu časové a finanční úspory. Časová úspora spočívá v tom, že jednání se účastní pověřený účastník nebo zájmy obcí na jednáních zastupuje mikroregion, například programový a výkonný výbor Posázaví.

4.8. Vlašim

Vlašim je město a obec s rozšířenou působností ve Středočeském kraji, 20 kilometrů jihovýchodně od města Benešov a je součástí regionu soudržnosti NUTS II – Střední Čechy. Z dlouhodobého hlediska klesá počet obyvatel tohoto města, od roku 2003 se jeho počet snížil až o 500 obyvatel. V současné době tak tu nyní žije necelých 12 tisíc obyvatel. Město je aktivní v podporování neziskových a příspěvkových organizací.

Město Vlašim se rozkládá uprostřed velké kotliny na předpolích Českomoravské vysočiny, protéká jím řeka Blanice a je srdcem Podblanicka. Od 1.1. 2003 se město stalo pověřenou obcí 3.stupně, což předpokládá jeho výrazný další rozvoj. Dominantou města je zámek a k němu přilehlý park, který se nachází v centru města a je volně přístupný pro veřejnost.

Historie města: první zmínky o přítomnosti člověka na území Vlašimi se datují do období mladší a pozdní doby kamenné. Město Vlašim vzniklo na počátku 14. století sloučením dvou osad na obou březích řeky Blanice. Postupem let se zde začala rozvíjet manufakturní výroba a od roku 1935 ve Vlašimi začala provozovat svou činnost firma Sellier a Bellot, která je v současnosti jedním z nejstarších podniků ve světě a pod svojí ochranou značkou se úspěšně prezentuje na světových trzích se střelivem [Anderlová, 2003: 213-215].

Spolupráce města Vlašim

V rámci uvedených dobrovolných svazků je město Vlašim zapojeno do 2, a to do BENE-BUSU a dále do svazku EKOSO. Mimo jiné i město Vlašim je členem svazu měst a obcí České republiky. Dále ve správním obvodu ORP Vlašim působí další svazky a jsou to MAS Blaník, Mikroregion Podblanicko, Mikroregion Český smaragd, Mikroregion Želivka a CHOPOS. Konkrétní formy a zapojení města Vlašim do těchto a dalších svazků není známo z důvodu neochoty a nespolupráce představitelů města při sběru dat pro mou bakalářskou práci.

5 Meziobecní spolupráce v regionu

5.1. Dobrovolné svazky obcí v regionu

Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Benešov působí 9 dobrovolných svazků obcí, 4 monotematické¹ a 5 polyfunkčních² (BENE-BUS, CHOPOS, Malé Posázaví, Obecní lesy Benešovska, Vodovodní přivaděč Javorník – Benešov, Mikroregion Voticko, EKOSO a Týnecko – svazek obcí, Svazek obcí pro dopravu v pražském jižním regionu), přičemž v těchto svazcích je sdruženo 50 obcí ze všech 51 obcí spadajících do správního obvodu ORP Benešov. Jedinou nečlenskou obcí tohoto svazku je obec Řehenice, která leží na hranicích okresu, má nízký počet obyvatel a zatím zřejmě nepotřebuje zapojit se do činnosti uvedených svazků.

Tabulka 2: Název a typ dobrovolného svazku obcí

Název svazku obcí	Druh svazku
BENE-BUS	Monotematický
CHOPOS	Polyfunkční
Malé Posázaví	Polyfunkční
Obecní lesy Benešovská	Monotematický
Vodovodní přivaděč Javorník-Benešov	Monotematický
Mikroregion Voticko	Polyfunkční
EKOSO	Polyfunkční
Týnecko – svazek obcí	Polyfunkční
Svazek obcí pro dopravu v pražském jižním regionu	Monotematický

¹ Monotematický svazek obcí je svazek, jehož činnost je zaměřena pouze na jednu aktivitu, která je aktivitou jednorázovou a po dosažení stanoveného cíle nemá tento svazek další efektivní využití (např. dobrovolný svazek obcí založený pouze za účelem vybudování kanalizace).

² Polyfunkční svazek obcí je svazek, který působí ve více oblastech a jeho účelem není pouze spolupráce v rámci jednorázové akce a jeho činnost není časově omezena.

BENE-BUS

Tento svazek sdružuje 46 obcí ze správního obvodu ORP Benešov ale zároveň i další obce, které do tohoto obvodu nepatří. Hlavní aktivitou tohoto svazku je dopravní obslužnost v daných obcích, a to zejména vytvoření a zdokonalení systému veřejné osobní dopravy, zajištění dopravní obslužnosti na daném území a jednání s dopravci za účelem zajištění optimalizace v autobusové dopravě. Tento svazek je financován z příspěvků na režijní náklady svazku obcí, z příspěvků na činnost svazku obcí a dále z dotací státu.

BENE-BUS zastává jednu z hlavních pozic v daném území, ale vzhledem k tomu že se jedná o monotematický svazek, není vhodným kandidátem na další prohlubování meziobecní spolupráce v regionu, hlavní aktivitou tohoto svazku je pouze dopravní obslužnost ve sdružených obcích [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

CHOPOS

Tento svazek sdružuje 21 obcí, z nichž 18 náleží do ORP Benešov. Jeho hlavní aktivitou je spolupráce na zlepšení života obyvatel venkova, společné řešení technické a dopravní infrastruktury, dále také společné řešení sociálních služeb, rozvoj školství a kultury, podpora turistiky, zpracování projektu hospodářského rozvoje a zároveň i spolupráce mezi spřátelenými obcemi v EU. Svazek je financován z ročních příspěvků obcí, z dotací, grantů a z příjmů vlastní činnosti.

V regionu tento svazek zastává významnou pozici s ohledem na své zkušenosti a aktivity, ale ani tento svazek není vhodným kandidátem na další meziobecní spolupráce v regionu, z důvodu jeho spjitosti a zkušenostmi pracovat pouze s menšími obcemi v okrese [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

Malé Posázaví

Tento svazek sdružuje 7 obcí, které patří do správního obvodu ORP Benešov a další 3 obce, které sem nepatří. Předmětem činnosti je rozvoj regionu, zvýšení kvality života ve venkovských oblastech, rozvoj cestovního ruchu v regionu Posázaví, podpora a pomoc neziskovým organizacím, výměna informací, komunitní plánování a společné soutěžení. Svazek je financován z ročních příspěvků členů, dotací, grantů a z příjmů vlastní činnosti svazku a z dalších finančních příjmů.

Malé Posázaví má i přes svůj rozsah činností spíše okrajovou pozici v daném regionu a není proto vhodným kandidátem na prohlubování meziobecní spolupráce [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

Obecní lesy Benešovska

Tento svazek sdružuje celkem 9 obcí, které všechny náleží do ORP Benešov. Jeho hlavní činností je správa lesů v majetku obcí, členů svazku, správa majetku, který byl vložený členy a zároveň správa a nakládání s majetkem, který byl získán výkonem společné činnosti. Svazek je financován vstupním členským vkladem, přispíváním členských obcí na režijní náklady, příjmy z hospodaření svazku v obecních lesích a dotacemi státu.

Svazek je monotematický, nečinný a sdružuje nízký počet obcí, a proto není vhodným kandidátem pro další prohlubování meziobecní spolupráce v regionu [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

Vodovodní přivaděč Javorník – Benešov

Tento svazek sdružuje 8 obcí, z kterých 6 náleží do ORP Benešov. Hlavní aktivitou tohoto svazku je zajištění, správa, vlastní provozování vodovodního zařízení, údržba a odstraňování havárií a poruch a provoz zařízení vodovodního přivaděče Javorník – Benešov. Svazek je financován z příjmu vlastního hospodaření, z vkladů jednotlivých členů, z darů, dědictví, odkazů, z dotací investičního a neinvestičního charakteru, z úroků a půjček.

Vodovodní přivaděč má vliv pouze na malé území daného ORP, a proto ani on není vhodným kandidátem na prohlubování meziobecní spolupráce [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

Mikroregion Voticko

Hlavní aktivitou tohoto svazku jsou rozvojové projekty, společné řešení problémů, které přesahují rámec a možnosti jednotlivých obcí, hledání různých zdrojů finančních prostředků, propagace mikroregionu, podpora rozvoje cestovního ruchu. Svazek je financován ze vstupních jednorázových členských příspěvků, dále z ročních členských příspěvků, z grantů, dotací, darů a z finančních prostředků, které jsou získané činností mikroregionu Voticko.

Tento svazek obcí je polyfunkční, činný a rozšiřující se, ale zastává pouze okrajovou pozici, a proto není vhodným kandidátem na další prohlubování meziobecní spolupráce,

jeho činnost je v současné době zaměřena zejména do oblasti ORP Votice, zatím jeho aktivity příliš do ORP Benešov nesměřují [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

EKOSO

Tento svazek sdružuje velké množství obcí, z nichž pouze jedna patří do vybraného obvodu. Jeho činností je plnění úkolů při zabezpečování čistoty obcí a ochrany životního prostředí, úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, zavádění a zdokonalování inženýrských sítí, zajištění dopravní obslužnosti, správa majetku obcí. Svazek je financován z členských vkladů obce, nerozděleného zisku, z hospodářské činnosti, členských příspěvků a dotací.

Také tento svazek má pouze okrajovou pozici a není pro vhodným kandidátem na další prohlubování meziobecní spolupráce [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

Týnecko – svazek obcí

Tento svazek sdružuje 8 obcí v rámci ORP Benešov, aktivní z celého tohoto svazku je zejména město Týnec nad Sázavou. Jeho činnost se zaměřuje zejména na rozvojové projekty, projektovou přípravu, a zpracování těchto projektů, na regionální marketing, na podporu investování do regionu, na podporu turistiky a cestovního ruchu, na podporu rozvoje malého a středního podnikání. Je financován ze vstupního vkladu, který je 1000 korun, dále z ročních příspěvků, které činí 1 korunu za jednoho obyvatele obce, z ročních provozních příspěvků a z finančních prostředků jednotlivých členů.

Tento svazek má nízký počet členů, a proto není vhodným kandidátem pro prohlubování meziobecní spolupráce [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

Svazek obcí pro dopravu v pražském jižním regionu

Tento svazek má 13 členských obcí, ale pouze jedna spadá do správního obvodu ORP Benešov. Jeho hlavní činností je podpora veřejné dopravy a dopravní obslužnosti, sladění dopravního plánování, podpora projektů. Svazek je financován z dobrovolných příspěvků, ostatní finanční náklady jsou hrazeny tím členem svazku, z jehož podnětu vznikly.

Tento svazek z důvodu své nečinnosti a malého zastoupení není vhodným kandidátem pro prohlubování meziobecní spolupráce [Svaz měst a obcí České republiky, 2015: 5-47].

5.2. Místní akční skupina Posázaví

MAS Posázaví je nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova. Působí na území 70 obcí. Územní rozsah této skupiny zasahuje až k hranicím Jihočeského kraje. Tuto místní akční skupinu tvoří partneři, tedy právnické a fyzické osoby soukromého i veřejného sektoru, kteří zastupují veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy. V současné době má 56 partnerů, z nichž většina je ze soukromého sektoru. Nejvyšším orgánem MAS je Programový výbor, jehož členy jsou statutární zástupci všech partnerů MAS nebo jimi zmocněné fyzické osoby. Navenek zastupuje Místní akční skupinu předseda Programového výboru, v případě nepřítomnosti ho zastupuje místopředseda. Orgány Místní akční skupiny Posázaví jsou Výkonný výbor, Kontrolní výbor, Výběrová komise a Monitorovací výbor. Pro naplňování svých záměrů obsažených ve strategii disponuje finančními prostředky z Evropské unie.

První kontakty, které lze nazvat partnerskou spoluprací, lze datovat do roku 2000, kdy došlo k prvním užším jednáním mezi svazkem obcí CHOPOS, podnikatelskými subjekty a okolními mikroregiony. První iniciativa vzešla od zřizovatele informačního centra ve Vlašimi a motivem bylo dát do pohybu spolupráci v oblasti cestovního ruchu. V prvopočátku se na ní podílely svazek obcí CHOPOS a Podblanické infocentrum. V roce 2001 se spolupráce rozšířila o další subjekty, na scéně se objevují další podnikatelé. Hlavním důvodem prohloubení spolupráce bylo zintenzivnění cestovního ruchu. Rok 2002 se stal rokem realizace prvních projektů, např. společná propagace, veletrh MADI, prezentace ve Švýcarsku. V říjnu 2002 byla podepsána zakladatelská smlouva Posázaví o.p.s. – cílem bylo dát právní formu spolupráci směřující k rozvoji regionu v oblasti cestovního ruchu a vytvořit servisní organizaci pro zaštitění všech rozvojových činností. V počátku roku 2003 CHOPOS zahájil jednání s jednotlivými možnými partnery a postupně byla odsouhlasena spolupráce na přípravě programu Leader a v oblasti cestovního ruchu. V současné době jsou partnery Místní akční skupiny města a obce Benešov, Bystřice, Neveklov, Týnec nad Sázavou, Votice a dále svazky obcí CHOPOS, Malé Posázaví a Mikroregion Voticko.

Pro rozvoj venkova jsou zvlášť dobrou metodou principy LEADER, které povzbuzují místní potenciál spojením různých subjektů, které ve venkovském prostoru

působí. Místní akční skupiny (MAS), využívající principu Leaderu vhodně doplňují místní samosprávu.

Vyhodnocení programu LEADER+

Princip metody LEADER má pro rozvoj vybrané oblasti pozitivní efekt, a přispívá k obnově a rozvoji obcí. Tato metoda poskytuje dostatečný prostor pro zapojení všech obcí do rozvoje regionu. Jedním z cílů této metody je přímá finanční podpora venkova z rozpočtu EU bez výrazných finančních ztrát nebo zamezení devastace venkova a jeho přírodních zdrojů. Jejím hlavním nositelem v České republice jsou místní akční skupiny.

Z programu LEADER+ bylo v MAS Posázaví realizováno víc jak 80 projektů ve více než 70 obcích, které jsou zahrnuty do programu LEADER+, které byly z menší či větší míry založeny na partnerské spolupráci. Příkladem velmi dobré partnerské spolupráce je např. vybudování informačního centra v Týnci nad Sázavou, na jehož vybudování a provozu spolupracuje město, podnikatel a neziskové organizace. Úspěšnými byly projekty mateřských center zaměřených na aktivity dětí a mládeže, projekty výstavby naučných stezek apod. Další částí činnosti MAS je spolupráce na dotacích, jako příklad je spolupráce s městem Bystřice na dotaci od Ministerstva zemědělství, s jejichž pomocí se podařilo opravit čtyři kapličky na správním území města. Jednou z velkých investičních akcí, která probíhá v současné době, je novostavba Mateřské školy Úsměv, na kterou město Benešov dostalo dotaci z Evropské unie a MAS se na této akci podílí. Jednou z dalších velkých akcí, které MAS pořádá a na které se podílejí obce z daného regionu, je projekt Čistá řeka Sázava. Tato akce se pořádá již několik let, letos se konal již 11.ročník. Největší potíže při přípravě a realizaci těchto projektů byly při sestavování partnerských smluv a vymezení aktivit jednotlivých účastníků projektu [Posázaví o.p.s., 2004-2017].

6 Analýza meziobecní spolupráce Benešovska

Pro analýzu meziobecní spolupráce vybraného regionu byla použita metoda indexu spolupráce obcí podle Jiřího Duška, která byla popsána v kapitole 3.3. K výpočtu výsledku této analýzy byl použit vzorec, popsáný v empirické části práce, ale v upravené formě, který popisuje a kvantifikuje tyto způsoby spolupráce obcí: dobrovolné svazky obcí (DSO), místní akční skupiny (MAS), Místní agenda 21(MA21), Národní síť zdravých měst ČR (NSZM), Svaz měst a obcí ČR (SMO ČR).

$$U_s = \sum(P_{DSO} + P_{MAS} + P_{MA21} + P_{NSZM} + P_{SMOCR})$$

Tabulka 3: Definice ukazatelů při výpočtu Ukazatele spolupráce

Zkratka definice	Definice ukazatele u měst a obcí	Rozsah možných hodnot v souboru
P_{DSO}	Počet členství v DSO	0,1,2,3,4,5,6,7,8,9 ³
P_{MAS}	Členství v MAS	0 (ne), 1(ano)
P_{MA21}	Členství/zájemce v MA21	0 (ne), 1(ano)
P_{NSZM}	Členství v NSZM	0 (ne), 1(ano)
P_{SMOCR}	Členství ve SMO ČR	0 (ne), 1(ano)

Zdroj: [vlastní práce]

³ Maximální počet členství v DSO u jedné obce je 9 členství-

Maximální možná hodnota ukazatele spolupráce je 13. Minimální hodnota je 0, která vyjadřuje nulovou spolupráci města či obce. Tento ukazatel tak může nabývat 14 různých hodnot. Čím nižší jsou hodnoty ukazatele spolupráce, tím je nižší zapojení města či obce do meziobecní spolupráce v rámci daného regionu. A naopak čím vyšší hodnoty ukazatel dosáhne, tím je zapojení města či obce do meziobecní spolupráce intenzivnější.

Tabulka 4: Základní charakteristiky ukazatele spolupráce

Ukazatel spolupráce	Průměr	Medián	Min.	Max.	Rozpětí	Směrodatná odchylka	Variační koeficient	Šikmost
Region Benešovsko	3,875	3,5	2	7	5	1,45	37,5%	1,19%

Zdroj: [vlastní výpočty]

Nejnižší ukazatel meziobecní spolupráce ve vybraných obcích benešovského regionu je číslo 2, kterého dosáhla obec Čerčany, naopak nejvyšší ukazatel je číslo 7 a tohoto dosáhlo město Benešov. Směrodatná odchylka 1,45 zde vyjadřuje, jak se hodnoty liší od průměrné hodnoty. Medián je číslo 3,5, toto je číslo, které leží uprostřed podle velikosti uspořádaného souboru čísel. Nejčastější hodnoty, které ukazatel spolupráce dosahuje, jsou hodnoty 3 a 4. Nejtypičtějším představitelem podle uvedené tabulky je obec nebo město, které je zapojeno do 2 dobrovolných svazků obcí, Místní akční skupiny a je členem Svazu měst a obcí České republiky. Z ukazatelů vyplývá, že město Benešov je v rámci spolupráce v benešovském okrese neaktivnější obcí, a to z několika důvodů, například díky svému postavení v rámci regionu, dále z důvodu své ekonomické síly a také je podle ve většině případů iniciátorem a zároveň i lídrem spolupráce v daném okrese. Na druhou stranu obec Čerčany se do spolupráce zapojuje v daleko menší míře. Hlavním důvodem je zřejmě fakt, že se tato obec zaměřuje na jiné oblasti činností a aktivit, než které jsou naplní uvedených DSO a MAS. Z analýzy dále vyplývá, že například město Vlašim má svým postavením v rámci okresu dost velký potenciál na větší a rozsáhlejší zapojení do meziobecní spolupráce formou účasti a činnosti v DSO. Tím by se mohlo stát druhým neaktivnějším městem v rámci uvedeného regionu. Bohužel, současné vedení města není tomuto příliš nakloněno. Svědčí o tom i fakt, že v průběhu mého studia a sběru informací nebyly představitelé města (ani nejmenším) ochotni o tom diskutovat. Naproti tomu například město Týnec nad Sázavou, které je rozlohou i počtem obyvatel menší, než Vlašim je v rámci meziobecní spolupráce velmi aktivní. Obce Poříčí na Sázavou a Neveklov jsou podle mého názoru do meziobecní spolupráce v rámci svých možností

zapojeny dostatečně. Další obec Bystřice, stejně tak jako Týnec nad Sázavou, je v meziobecní spolupráci aktivní a tuto svou činnost nadále rozšiřuje, její novou poslední aktivitou je například zapojení do činnosti MAS Posázaví. Město Votice je také aktivní účastníkem meziobecní spolupráce a vzhledem ke své poloze má potenciál stát se v budoucnu tzv. spojovatelem spolupráce benešovského okresu se sousedním táborským regionem.

Závěr statistické analýzy meziobecní spolupráce

Z výše provedené analýzy vyplývá, že nejvýznamnější formou meziobecní spolupráce ve vybraných obcích uvedeného regionu je ta, která se uskutečňuje v rámci dobrovolného svazku obcí. Tento způsob spolupráce je výhodný pro tyto obce mimo jiné i z důvodu jejich finančních možností, kdy větší a finančně náročné projekty nemohou obce zafinancovat ze svého vlastního rozpočtu. Tím, že se obce sdruží do DSO, mají podstatně větší šanci na získání dotací z EU nebo i od státu, což přináší možnost realizace větších a náročnějších projektů. Tato forma spolupráce je zároveň nejčastěji používanou v rámci celého regionu. Další častou formou meziobecní spolupráce je členství obce ve Svazu měst a obcí České republiky nebo v členství v Místní akční skupině. Tyto 3 formy spolupráce tvoří téměř 90 % všech forem spolupráce ve vybraných obcích v uvedeném regionu. Další formy spolupráce nejsou již tak časté z důvodu nižší efektivity, nebo také proto, že kvůli svému geografickému umístění v regionu se nemohou obce do těchto forem zapojit.

Podle ukazatele spolupráce můžeme zároveň určit mezi vybranými obcemi a městy dvě z nich, která jsou v rámci meziobecní spolupráce nejvíce aktivní a můžeme je tedy nazvat tzv. centry spolupráce, konkrétně se jedná o města Benešov a Týnec nad Sázavou.

Z uvedené analýzy současně vyplývá, že vývoj spolupráce uvedených obcí není rovnoměrný. Vhodným řešením této situace v rámci regionu by bylo 100 % zapojení všech obcí do meziobecní spolupráce, a to buď rozšířením činnosti některého z dobrovolných svazků obcí nebo vytvoření nové spolupráce podle zákona.

7 Závěr

Cílem mé bakalářské práce byla analýza spolupráce mezi vybranými obcemi v benešovském okrese a její vyhodnocení. Meziobecní spolupráce v tomto regionu je velmi častou formou, kterou jednotlivé obce volí při řešení společných problémů při prosazování svých zájmů, tj. při realizaci projektů za účelem všestranného rozvoje svého území a uspokojování potřeb svých občanů. Vzhledem k tomu, že spolupráce je založena na principu dobrovolnosti, nelze vymezit jeden univerzální druh spolupráce, který by vyhovoval všem zúčastněným aktérům a z provedené analýzy je zřejmé, že některé obce nemají zájem o členství v těchto svazcích.

Tato bakalářská práce je zaměřena na vybraný region, konkrétně na benešovský okres, veškerá získaná data a informace byla použita pro statistickou analýzu a vyhodnocení spolupráce mezi obcemi v daném regionu. Na základě provedené analýzy jsem zjistil, že mezi vybranými obcemi daného okresu je nejčastější formou spolupráce činnost dobrovolných svazků obcí. V popisovaném okrese těchto dobrovolných svazků působí celkem 9, z nichž mezi největší patří DSO BENE-BUS, který slučuje největší počet obcí v daném okrese. Proto je potenciálně možné o tomto svazku, jako o jediném, uvažovat jako o případném vhodném kandidátovi na prohlubování meziobecní spolupráce. V současné době je však jeho program zaměřen pouze na dopravní obslužnost v rámci okresu. Pokud bychom uvažovali o této alternativě, pak by bylo nutné, aby spolek rozšířil své aktivity i na další oblasti meziobecní spolupráce. Za prioritní považují zejména oblast školství, sociální služeb, vodovodního a odpadového hospodářství. Nabízí se však i druhá varianta pro zefektivnění meziobecní spolupráce a zároveň i pro zapojení co největšího počtu obcí v daném regionu do meziobecní spolupráce (nejlépe všech). Touto možností je vytvoření nového dobrovolného svazku obcí. Tento nově vytvořený svazek by měl všem členským obcím poskytnout vhodné zázemí k zefektivnění výkonů veřejné správy. Jeho vedením by pak samozřejmě měli být primárně pověřeni představitelé jednotlivých členských obcí, ale zároveň by se mělo uvažovat o zřízení funkce manažera, který by byl pověřen profesionální řízením a výkonem běžné činnosti nově vzniklého svazku obcí. Z uvedené statistické analýzy vyplývá, že ve vybraných obcích probíhá meziobecní spolupráce na dobré úrovni, každá z uvedených obcí je zapojena minimálně v jedné formě meziobecní spolupráce. Jak jsem zmínil, pro optimální stav by bylo vhodné zapojení všech obcí daného regionu do meziobecní spolupráce, ideálně v jednom dobrovolném

svazku obcí. Jeho aktivitami by bylo uspokojování standartních, běžných potřeb všech obcí, respektive jejich občanů. Jednalo by se především o oblasti, které jsem již výše zmínil jako prioritní.

Spolupráce je ovlivněna zejména motivací a zájmem jednotlivých představitelů obcí a zároveň také vzájemnými vztahy mezi těmito jednotlivými představiteli obcí. Efektivní spolupráce obcí závisí na mnoha faktorech, zejména na správně zvoleném typu spolupráce, množství finančního prostředku, sdružených v daném svazku a v neposlední řadě i právní úpravě dané problematiky. Je třeba, aby se jednotlivé obce sdružovali s ohledem na svoji polohu, zaměření, a s tím související podobné či stejné aktivity. Pro takovýto druh spolupráce se mohou sdružovat obce ve speciálně zaměřených spolcích, v našem případě se jedná o Malé Posázaví. Dalším faktorem správně fungujícího spolku je finanční stránka, neboť pro většinu sdružení je důležité, z jakých zdrojů je sdružení financováno a rovněž i to, zda mohou obce čerpat dotace státu, popřípadě dotace EU. Garantem přínosné a správně fungující spolupráce je rovněž vyhovující legislativní úprava dané problematiky. Příslušné právní předpisy bohužel jasně nedefinují podmínky meziobecní spolupráce, a proto si každá obec jednotlivá ustanovení právních předpisů může vykládat odlišným způsobem.

Zadáním mé bakalářské práce byla analýza spolupráce vybraných obcí v uvedeném okrese, rozbor jejich spolupráce a tyto údaje převést do indexu spolupráce podle Jiřího Duška. Z provedené a vyhodnocené analýzy vyplývá, že v současné době na území benešovského okresu probíhá spolupráce celkem dobře. Rovněž konstatuji, že na tomto rozsáhlém území chybí určitý druh spolupráce, který by alespoň minimálním způsobem sjednotil obce a zapojil je do vzájemné spolupráce a navrhuji 2 alternativy řešení, z nichž bych já osobně preferoval a doporučoval vytvoření nového dobrovolného svazku. Rozšíření aktivit stávajícího dobrovolného spolku obcí DSO BENE-BUS, které je zcela jednostranně zaměřené, by mohlo být totiž téměř stejně administrativně náročné jako vytvoření spolku nového a zároveň by mohlo narážet na odpor, respektive nechuť stávajících členů spolku podílet se na ostatních navrhovaných aktivitách. Samozřejmě však i varianta vytvoření nového DSO může přinést řadu problémů souvisejících s jeho založením. Nejprve by bylo třeba iniciovat jeho vytvoření, přesvědčit zástupce jednotlivých obcí o prospěšnosti zapojení se do jeho činnosti a v neposlední řadě i zajistit administrativní zázemí pro jeho vznik a správu.

8 Summary

The main goal of the Bachelor thesis was to find out how inter municipal cooperation takes place in the selected region, in this case in the Benešov District. To understand and to describe the inter municipal cooperation, it was necessary to describe the municipality and the municipal establishment in the theoretical part of the work, followed by the definition of the forms of this cooperation and its importance, the actors and cooperative relationships, financially positive and problematic aspects of cooperation and to indicate what regional policy and regional development are. This part of the cooperation was created with professional literature. The practical part was based on the collection of data, which were obtained in the form of interviews with representatives of selected municipalities and in the form of questionnaires. At the beginning of the practical part was introduced the district of Benešov and further, there were described individual selected municipalities. An analysis of inter-municipal cooperation in each selected municipality. Thereafter, the data were transferred to the collaboration index and some results were obtained. Intergenerational cooperation has been found to be at a good level, but still, have reserves. For optimal cooperation throughout the district, was recommended creating one large bundle of municipalities, which would associate all municipalities in that district.

Keywords: region, municipal cooperation, documents, interviews, forms of cooperation, case study

9 Seznam použitých zdrojů

- Anderlová, J. (2003). *Region Benešov*. Kolín: Pegas.
- Balík, S. (2009). *Komunální politika*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Čermák, D., & Vobecká, J. a. (2011). *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě*. Praha: SLON.
- Dušek, J. (2014). *Udržitelný rozvoj v kontextu rozvoje regionů, obcí a států*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.
- Galvasová, I. (2007). *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje*. Brno: Georgetown.
- Habart, Č. (1994). *Sedlčansko, Sedlecko a Voticko*. Sedlčany: AlfaPrint.
- Jetmar, M. (2015). *Meziobecní spolupráce*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky.
- Ježek, J. (2015). *Spolupráce obcí a měst*. Plzeň: Západočeská univerzita.
- Káňa, P. (2010). *Základy veřejné správy*. Ostrava: Montanex.
- Koudelka, Z. (2003). *Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003*. Praha: Linde.
- Stejskal, J., & Kovárník, J. (2009). *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, s.r.o.
- Sázavou, M. T. (2015). *Strategie územního správního obvodu ORP Benešov*. Týnec nad Sázavou: Týnec nad Sázavou.

Internetové odkazy

Historie a současnost Poříčí nad Sázavou. *www.poricinadsazavou.cz* [online]. Galileo Corporation, 2017. Dostupné z: <http://www.poricinadsazavou.cz/obec-1/historie-a-soucasnost/> [cit. 2017-06-15].

Analýza činnosti DSO v ORP Benešov. *www.smocr.cz* [online]. Svaz měst a obcí ČR, 2015. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/obcesobe-docs/Bene%C5%A1ov/ORP%20Bene%C5%A1ov%20-%20anal%C3%BDza%20DSO.pdf> [cit. 2017-06-25].

Metoda Leader. *leader.posazavi.com* [online]. Posázaví, 2017. Dostupné z: <http://leader.posazavi.com/cz/Article.aspx?ArticleId=276> [cit. 2017-04-22].

MAS Posázaví vs Posázaví o.p.s.. *leader.posazavi.com* [online]. Posázaví, 2017. Dostupné z: <http://leader.posazavi.com/cz/Article.aspx?ArticleId=4174> [cit. 2017-04-22].

Historie partnerství v Posázaví. *leader.posazavi.com* [online]. Posázaví, 2017. Dostupné z: <http://leader.posazavi.com/cz/Article.aspx?ArticleId=1003> [cit. 2017-04-22].

Vymezení regionů působnosti MAS Posázaví. *leader.posazavi.com* [online]. Posázaví, 2017. Dostupné z: <http://leader.posazavi.com/cz/Article.aspx?ArticleId=4095> [cit. 2017-04-22].

Žádné slučování! Jdeme cestou spolupráce. *denik.obce.cz* [online]. Praha: Triada, 2016. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6727354> [cit. 2017-05-10].

Slučování obcí nebo meziobecní spolupráce. *denik.obce.cz* [online]. Praha: Triada, 2016. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6710485> [cit. 2017-06-24].

Statistická analýza meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji. *ocs.ef.jcu.cz* [online]. České Budějovice: INPROFORUM - University of South Bohemia in České Budějovice, Faculty of Economics, 2009. Dostupné z: <http://ocs.ef.jcu.cz/index.php/inproforum/INP2009/paper/viewFile/196/192> [cit. 2017-05-17].

Pracovní skupiny SMS CR. *www.smscr.cz* [online]. Zlín: Sdružení místních samospráv ČR, 2017. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/pracovni-skupiny-sms-cr> [cit. 2017-06-28].

O SMS CR. *www.smscr.cz* [online]. Zlín: Sdružení místních samospráv ČR, 2017. Dostupné z: <https://www.smscr.cz/cz/o-sms-cr> [cit. 2017-06-28].

SMO CR – Kdo jsme. *www.smocr.cz* [online]. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2017. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/kdo-jsme/kdo-jsme.aspx> [cit. 2017-06-17].

Hlavní cíle SMO CR. *www.smocr.cz* [online]. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2017. Dostupné z: <http://www.smocr.cz/cz/svaz-mest-a-obci-cr/hlavni-cile/default.aspx> [cit. 2017-06-17].

Meziobecní spolupráce. *www.smocr.cz* [online]. Praha: Svaz měst a obcí České republiky, 2017. Dostupné z: <http://smocr.cz/cz/nase-projekty/ukoncene-projekty/meziobecni-spoluprace/o-projektu.aspx> [cit. 2017-06-17].

Charakteristika okresu Benešov. *www.czso.cz* [online]. Český statistický úřad, 2017. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_benesov [cit. 2017-06-18].

Vylidňování venkova. *www.parlamentnilisty.cz* [online]. OUR MEDIA, 2017. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Vahalova-CSSD-Vylidnovani-venkova-477341> [cit. 2017-07-02].

Zákon o obcích (obecní zřízení). *www.zakonyprolidi.cz* [online]. ČR: AION CS, 2017. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128> [cit. 2017-05-15].

Ústava České republiky. *www.zakonyprolidi.cz* [online]. ČR: AION CS, 2017. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1?citace=1> [cit. 2017-05-20].

Rural Development and Sustainability in Rural Areas. *ocs.ef.jcu.cz* [online]. České Budějovice: The International Scientific Conference INPROFORUM 2015, 2015. Dostupné z: <http://ocs.ef.jcu.cz/index.php/inproforum/INP2015/paper/viewFile/687/478> [cit. 2017-05-21].

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel v okrese Benešov	24
Tabulka 2: Název a typ dobrovolného svazku obcí	33
Tabulka 3: Definice ukazatelů při výpočtu Ukazatele spolupráce	39
Tabulka 4: Základní charakteristiky ukazatele spolupráce	40

Seznam obrázků

Obrázek 2: Administrativní rozdělení okresu Benešov	25
---	----

Seznam zkratk

- DSO – Dobrovolný svazek obcí
- MAS – Místní akční skupina
- SMO ČR – Svaz měst a obcí České republiky
- SMS ČR – Sdružení místních samospráv České republiky
- ORP – Obec s rozšířenou působností
- MA21 – Místní agenda 21
- NSZM ČR - Národní síť Zdravých měst České republiky
- EU – Evropská Unie

Právní předpisy

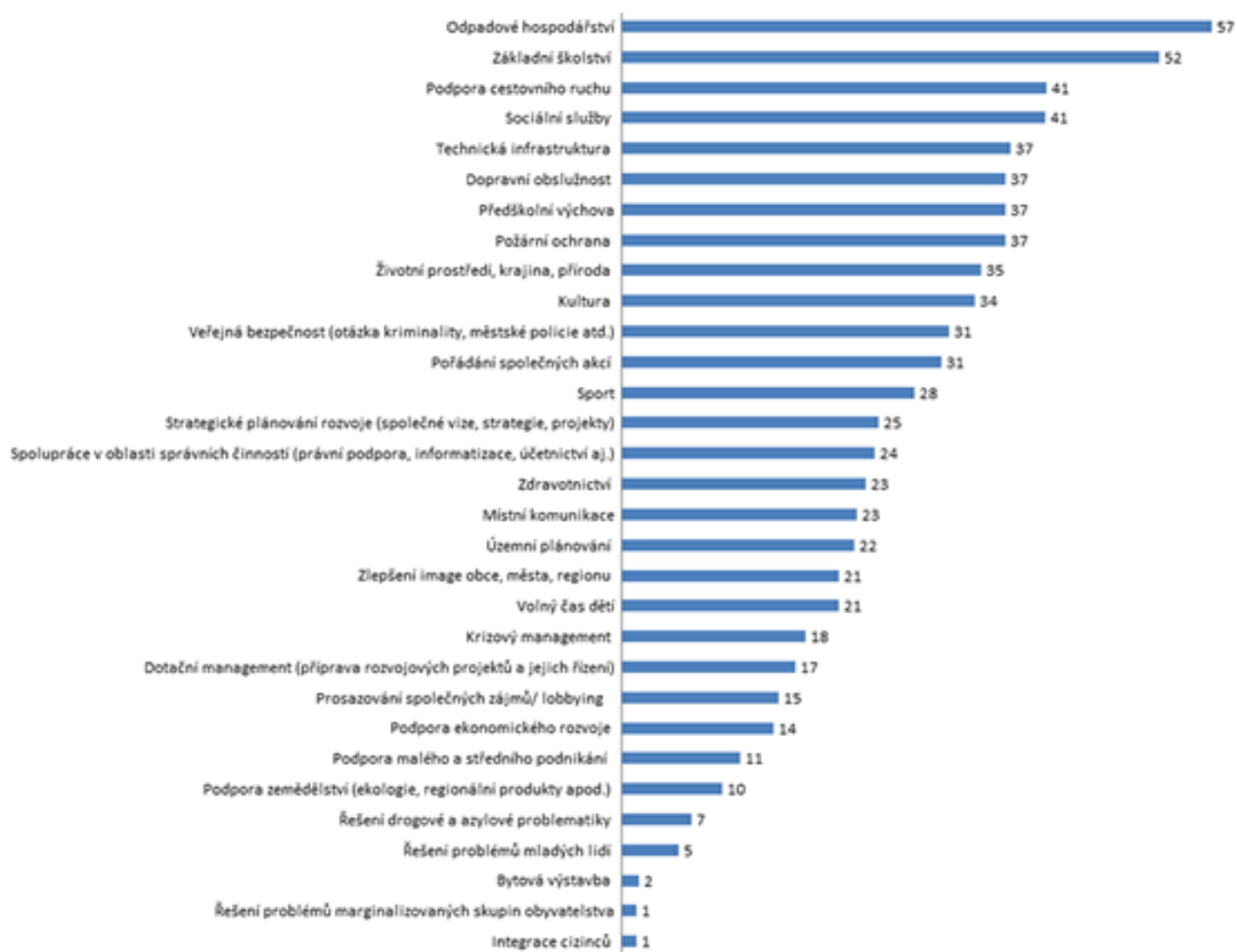
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 369/1990 Sb., o obcích
- Zákon č. 410/1992 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Seznam příloh

Příloha 1 Nejvýznamnější oblasti meziobecní spolupráce v ČR k roku 2015 v %	50
Příloha 2 Mapa územní působnosti MAS Posázaví 2014-2020	51

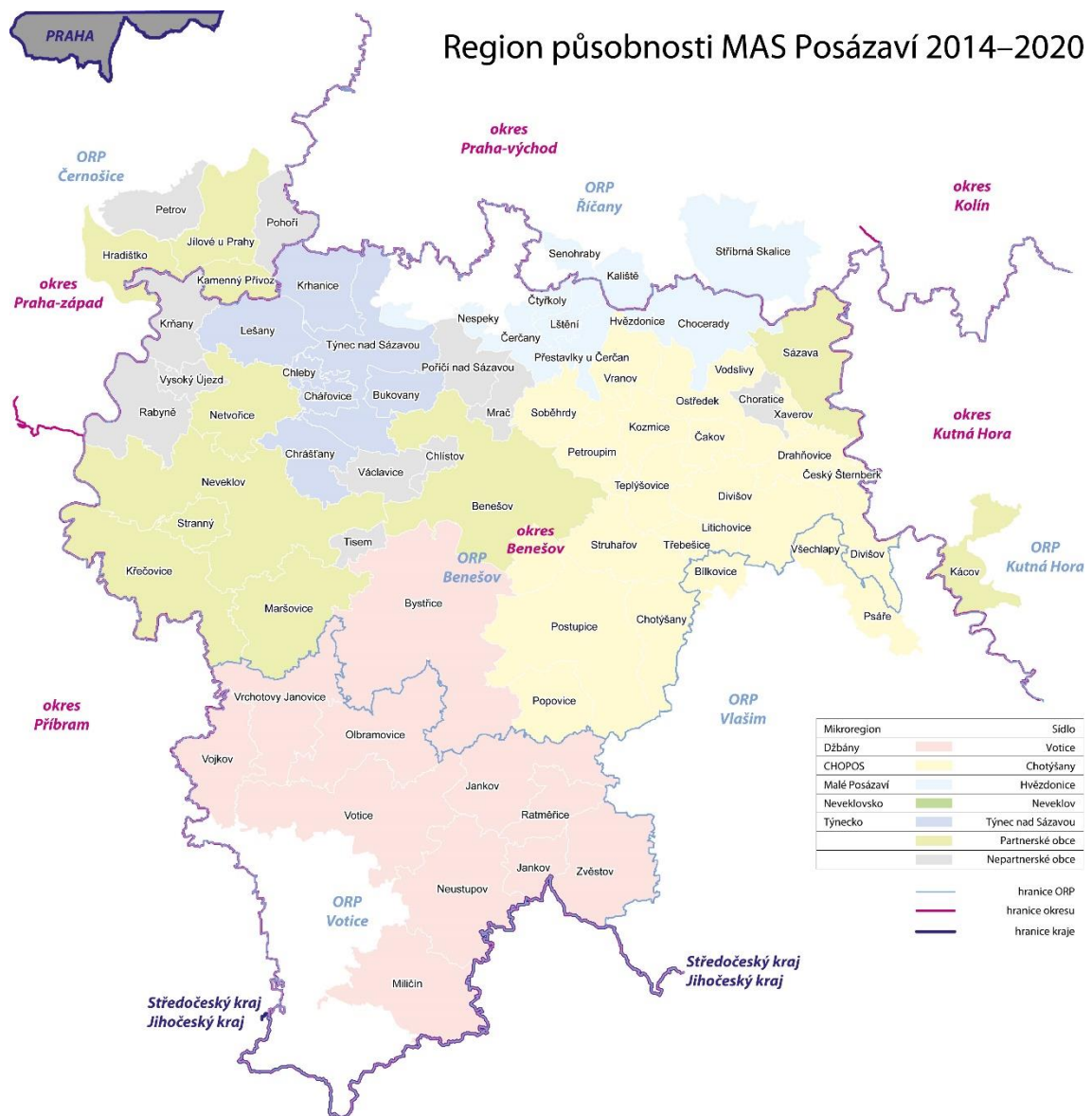
10 Přílohy

Příloha 1 Nejvýznamnější oblasti meziobecní spolupráce v ČR k roku 2015 v %

Zdroj: [Triada s.r.o., 2017]

Region působnosti MAS Posázaví 2014–2020

Zdroj: [Posázaví o.p.s., 2004-2017]